

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΤΟΣΙΓ' | ΑΘΗΝΑΙ ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1964 | ΑΡΙΘ. 12

Θέματα δι' ἐνοριακοὺς κύκλους καὶ συγκεντρώσεις

ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΑΝΔΡΟΓΥΝΩΝ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Πλείστοι μαρτυρίες, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, παρουσιάζουν, ὅτι αἱ χριστιανικαὶ οἰκογένειαι ἦσαν ἀληθιναὶ «Ἐκκλησίαι κατ' οἶκον». Ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ θείᾳ λειτουργίᾳ, κατὰ τὴν ὥραν τῶν Εἰρηνικῶν, ἡ Ἐκκλησία ἠύχετο καὶ «ὕπὲρ τῶν ἐν συζυγίαις καὶ τεκνογονίαις». Καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν τιμίων δώρων ὁ ἱερεὺς ἐδέετο, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ «ὕπὲρ τῶν ἐν σεμνοῖς γάμοις καὶ τεκνογονίαις». Καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Μ. Βασιλείου ὁ ἱερεὺς εὐχεται, λέγων πρὸς τοῖς ἄλλοις: «Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ περισσῶτος λαοῦ, καὶ τῶν δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντων... τὰς συζυγίας αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διατήρησον, τὰ νήπια ἔκθρεψον, τὴν νεότητα παιδαγωγήσον, τὸ γῆρας περικράτησον».

Εἰς τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι τὸ ζεῦγος Πρισκίλλης καὶ Ἀκύλα, διὰ τοὺς ὁποίους γράφει χαρακτηριστικῶς ὁ Παῦλος: «Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν» (Ρωμ. ιστ', 4—5). Οὗτοι ἦλθον ἐκ Ρώμης εἰς Κόρινθον (Πράξ. ιε', 1—2) καὶ ἔδρασαν εἰς αὐτὴν

μετὰ τοῦ Παύλου, ὁ ὁποῖος «προσῆλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ ὁμό-
 τεχνον εἶναι ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ εἰργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκηνο-
 ποιοὶ τῆ τέχνη» (Πράξ. ιη', 3). Ὡσαύτως ἡ Πρίσκιλλα καὶ ὁ
 Ἀκύλας εἰργάσθησαν ἱεραποστολικῶς εἰς τὴν Ἔφεσον καὶ εἰς
 τὴν Ρώμην. Εἰς τὰ χωρία Ρωμ. ιστ' 1—2, Β' Τιμ. δ', 19, Πράξ.
 ιη', 18 προηγεῖται τὸ ὄνομα τῆς Πρισκίλλης. Τὸ γεγονός αὐτὸ
 ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ κύριον πρόσωπον εἶναι ἡ Πρίσκιλλα. Αὕτη
 ἦτο συνεργάτις τοῦ Παύλου, ἱεραπόστολος καὶ συγχρόνως διε-
 τήρει «κατ' οἶκον Ἐκκλησίαν». Ἐκ τοῦ χωρίου Πράξ. ιη', 26
 ὁ Χρυσόστομος συμπεραίνει, ὅτι αὐτὴ κυρίως κατήχησε τὸν
 Ἀπολλῶ καὶ ἐπομένως κατεῖχε μεγάλην μόρφωσιν καὶ εὐστρο-
 φίαν πνεύματος, διότι καὶ ὁ Ἀπολλῶς ἦτο κάτοχος τῆς ἑλληνικῆς
 σοφίας.

Ὁ Παῦλος ὁμιλεῖ καὶ διὰ τὴν διακονικὴν καὶ ἱεραποστολικὴν
 ἐργασίαν τῆς κοίτιας Στεφανᾶ, λέγων : «Ἀδελφοί, οἴδατε τὴν
 οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς
 διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοὺς » (Α' Κορ. ιστ', 15).

Ὑποδειγματικὸν χριστιανικὸν ζευγος ἀπετέλουν ὁ Ρωμαῖος
 ὑπατος Τίτος Φλάβιος Κλήμης, υἱὸς διώκτου καὶ συγ-
 γενῆς τῶν αὐτοκρατόρων Βεσπασιανοῦ καὶ Τίτου καὶ ἡ σύζυγος
 αὐτοῦ Δομιτίλλα, πριγκίπισσα καὶ ἀνεψιά τοῦ αὐτοκράτορος
 Δομιτιανοῦ. Οὗτοι ἐγκατέλειψαν τὴν αὐτοκρατορικὴν χλιδὴν καὶ
 τὴν κοσμικὴν δόξαν, μεταβαλόντες τὴν «κατ' οἶκον Ἐκκλησίαν»
 αὐτῶν εἰς ἱεραποστολικὸν κέντρον. Κατὰ τὸν διαγμὸν ἐπὶ Δομι-
 τιανοῦ ὁ Φλάβιος Κλήμης κατεδικάσθη εἰς θάνατον, «ἡ δὲ Δομι-
 τίλλα ὑπερωρίσθη μόνον εἰς Πανδατεΐρειαν». Περίφημος εἶναι ἡ
 ἐν Ρώμῃ κατακόμβη τῆς ἁγίας Δομιτίλλης, ἡ ὁποία περιλαμβάνει
 τρεῖς ὀρόφους.

Εἰς τὸ μαρτυρολόγιον τοῦ Μαρκιανοῦ καὶ τοῦ Νικάνδρου
 ἀναφέρεται, ὅτι ἡ Δαρία ἐνθαρρύνει τὸν σύζυγόν της, ὁ ὁποῖος
 βαδίζει πρὸς τὸ μαρτύριον, λέγουσα εἰς αὐτὸν νὰ μείνη σταθερὸς
 εἰς τὴν πίστιν. Ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐμαρτύρησε τὸ ζευγος Τιμο-
 θεὸς καὶ Μαύρας. Οὗτοι εἶχον ἔλθει εἰς γάμου κοινωνίαν μόλις
 πρὸ εἴκοσιν ἡμερῶν. Τὰ στέφανα τοῦ γάμου τῶν ἦσαν ἀκόμη δρο-
 σερά. Ὁ Τιμόθεος συνελήφθη ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου διοικητοῦ Ἀριανοῦ
 καὶ ἐφυλακίσθη. Ἐπὶ πλέον διέταξε τὴν Μαύραν νὰ ἐνδυσθῆ τὴν

νυμφικήν αὐτῆς στολήν, νὰ μεταβῆ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ νὰ ἐλκύσῃ τὸν σύζυγον αὐτῆς εἰς τὸ κόσμον. Ἄλλ' ἀντὶ τούτου ἡ Μαύρα ἠκολούθησε τὸν σύζυγον εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸ μαρτύριον. Ἐσταυρώθησαν ἀμφότεροι ὁ εἰς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου καὶ ὄντες ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὑπέστησαν ποικίλα βασανιστήρια. Ἄλλ' οἱ χριστιανοὶ σύζυγοι ἐνίσχυον ὁ εἰς τὸν ἄλλον συνεχῶς, μέχρις ὅτου ἐξέπνευσαν κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν. Κατὰ τὸν ἴδιον διωγμὸν ἐμαρτύρησαν εἰς τὴν Νικομήδειαν ὁ Ἄδριανὸς καὶ ἡ Ναταλία, ἥτις ἐνεψύχωσε τὸν σύζυγόν της, «πυρὶ ἀγάπης θεϊκῆς τὴν ψυχὴν φλεγομένη, τοῦ συζύγου ἐξῆψε τὸν ἔρωτα εἰς Χριστόν». Τὰ χριστιανικὰ αὐτὰ ἀνδρόγυνα ἦσαν τόσον ἀδιασπάστως ἠνωμένα, ὥστε οὔτε ὁ θάνατος, οὔτε ὁ σταυρὸς τοῦ μαρτυρίου ἠδύναντο νὰ χωρίσουν αὐτὰ (Περιοδ. «Ζωή», ἔτος 1950, σελ. 168).

Πολλάκις αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν κατακομβῶν ὑμνοῦν τὴν ἀγάπην τῶν Χριστιανῶν συζύγων καὶ τὸ χριστιανικὸν οἰκογενειακὸν πνεῦμα. Συγκινητικὴ λ.χ. εἶναι ἡ ἐπιτάφιος ἐπιγραφή: *Dulcissimae uxori* (=εἰς τὴν γλυκυτάτην σύζυγον).

Θαυμασίαν εἰκόνα χριστιανικῆς οἰκογενείας, ἀφιερωθείσης εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Κυρίου, παρουσιάζει ὠραιότητι καὶ συγκινητικὴ ἐπιγραφή εἰς τὴν κατακόμβην τῆς Μήλου: «Οἱ πρεσβύτεροι οἱ πάσης μνήμης ἄξιοι Ἀσκληπίς καὶ Ἐλπίζων καὶ Ἀσκληπιόδωρος καὶ Ἀγαλλίασις διάκονος καὶ Εὐτυχία παρθενεύσασα καὶ Κλαυδιανὴ παρθενεύσασα καὶ Εὐτυχία ἡ τούτων μήτηρ ἔνθα κεῖνται...».

Ἄλλ' ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς μετέπειτα αἰῶνας, ἡ οἰκογένεια ὑπῆρξε τὸ ἐργαστήριον τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐκκολάψεως μεγάλων προσωπικοτήτων. Εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτὸ ἀνεδειχθήσαν ὁ Χρυσόστομος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἀνθούσης, ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς Νόννης κ.ο.κ. Πάντοτε ὑπῆρξε στενὸς ὁ σύνδεσμος μεταξύ οἰκογενείας καὶ ἀγιότητος. Οἱ «βίοι τῶν ἀγίων» παρουσιάζουν πλεῖστα χριστιανικὰ ἀνδρόγυνα καὶ πλείστας χριστιανικὰς οἰκογενείας. Ἄξιον ἰδιαιτέρου τονισμοῦ εἶναι τὸ παράδειγμα τῆς οἰκογενείας τοῦ Μ. Βασιλείου, ἡ ὁποία ἐθεμελιώθη διὰ τοῦ γάμου τοῦ Βασιλείου (πατρὸς τοῦ Μ. Βασιλείου) καὶ τῆς Ἐμμελείας. «Οἱ δυὸ αὐτὲς ὑπάρξεις, ποὺ θάλεγε κανεὶς πὼς ἦταν πλασμέναις ἡ

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΤΙ ΕΙΝΕ Ο ΠΑΠΙΣΜΟΣ

Z'

Τό πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ καί τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου.

«Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖται τί φάγητε καὶ τί πίνητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ». (Λουκ. ιβ', 30).

Ἡ κίνησις ἡ ὁποία γίνεται σήμερον μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, μεταξὺ τοῦ πατριάρχου Ἀθηναγόρα καὶ τοῦ Πάπα, διὰ νὰ πλησιάσουν ὁ Παπισμὸς μετὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἢ καλύτερα, διὰ νὰ ὑποταχθῇ ἡ Ὁρθοδοξία εἰς τὸν Πάπαν, γίνεται μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου.

Τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου τὸ ἀντιπροσωπεύει ὁ Παπισμὸς, τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ τὸ ἀντιπροσωπεύει ἡ Ὁρθοδοξία. Ὁ διάβολος συγγέει μέσα εἰς τὰς ψυχὰς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, δηλαδὴ στρέφει τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὴν ἐπίγειον εὐδαιμονίαν, ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, παρ' ὅτι ὁ Κύριος ἐκήρυττεν ἐπιμόνως ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν ἐπίγειον εὐτυχίαν του, ἀλλὰ διὰ τὴν μετὰ θάνατον σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ ὅτι θὰ διαχθοῦν οἱ ὀπαδοὶ του καὶ θὰ κακοπαθήσουν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ θὰ θανατωθοῦν μάλιστα. Ἡ φυσικὴ προσκόλλησις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τοῦτον τὸν κόσμον εἶνε τὸ δόλωμα ποῦ μεταχειρίζεται ὁ

μιὰ γιὰ τὴν ἄλλη, ἔνωσαν τὴ ζωὴ τους μετὰ τὴν ἱερὴν τῆς Ἐκκλησίας εὐλογίας. Ἀπὸ τὸν εὐλογημένον ἐκεῖνον γάμον ὠρίμασαν δέκα γλυκύτατοι κορποὶ ἢ καλύτερα δέκα ἀστέρια, ποῦ φώτισαν μετὰ τὴν ζωὴν τους λάμπει τὸ στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας» (Δ. Χαμπάκη, Ὁ Μ. Βασίλειος καὶ ἡ οἰκογένειά του, Ἀθῆναι 1947, σελ. 8).

★

Ἄν θέλωμεν νὰ ἀναπλασθῇ ἡ κοινωνία, πρέπει νὰ ἐξυγιανθοῦν τὰ κύτταρα αὐτῆς, διὰ τῆς δημιουργίας πολλῶν «ἐκκλησιῶν κατ' οἶκον». Ἰδίως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι πρέπει νὰ εἶναι οἱ ὁδηγοὶ εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

σατανᾶς διὰ νὰ παραποιήσῃ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τὰ παρυσιάσῃ ὅτι ἀφοροῦν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον τῆς ὕλης, ἀποτυφλώνοντάς τον τόσον, ὥστε νὰ λησμονῇ ἐντελῶς ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ὠμίλησε ποτὲ δι' ἐπίγειον εὐδαιμονίαν, ἀλλὰ τοῦναντίον εἶπεν «Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω. ιη', 36). «Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμεῖς διώξουσιν» (Ἰω. ιε', 20). «Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐὰν κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ;» (Μάρκ. η', 36) κ.ἄ. Αὐτὴ ἡ σύγχυσις εἶνε τὸ πλεόν σατανικὸν ἀπὸ ὅσα ἐπενόησεν ὁ διάβολος διὰ νὰ μεταθέσῃ τὴν ἐλπίδα καὶ φροντίδα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν εἰς τὴν πρὸ τοῦ θανάτου ζωὴν, καὶ νὰ στρέψῃ τὴν διανοίαν του πρὸς τὰ χεροπιαστά ἀγαθὰ τούτης τῆς ζωῆς, νὰ μὴ φροντίξῃ δὲ καθόλου διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Καὶ τοῦτο, ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν διδασκαλίαν τὴν καταβιβάζει ἀπὸ τὰ οὐράνια εἰς τὰ γῆινα, καὶ ἀπὸ τὰ αἰώνια εἰς τὰ πρόσκαιρα.

Αὐτὴ ἡ διαστροφή τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ σύγχυσις μεταξὺ τοῦ πνεύματος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ, ὑπῆρξεν ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐθεμελιώθη ὁ Παπισμὸς, ὁ ὁποῖος συνετάχθη μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ὡς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς, ὅπως εἶπαμεν, ὁμιλεῖ μόνον διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων μετὰ θάνατον. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει ὡς θεμέλιον αὐτὴν τὴν πίστιν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν τὴν ὁποίαν ἀπεκάλυψε καὶ ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς, χωρὶς νὰ τὴν συγχύσῃ μὲ ἐγκοσμίους σκοπιμότητας, ὅπως κάμνει ὁ Παπισμὸς. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται τὸ ἀγεφύρωτον χάσμα μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Παπισμοῦ. Ὁ Παπισμὸς ἀντιπροσωπεύει τοὺς ἀνθρώπους τῆς Δύσεως, τοὺς ὁποίους χαρακτηρίζει τὸ πρακτικὸν πνεῦμα, ἥτοι τὸ γῆινον φρόνημα. Ὁ Παπισμὸς ἐμορφώθη διὰ νὰ ικανοποιῇ τοιοῦτους Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσουν μόνον ἓνα Χριστὸν πρακτικόν, μεριμνῶντα διὰ τὴν ἐπίγειον εὐτυχίαν των. Τὰ περὶ μελλούσης ζωῆς καὶ ἀνταποδόσεως εἶνε δι' αὐτοὺς πολὺ ἀμφίβολα καὶ τὰ ἔχουν ὡς μίαν ὠραίαν δικόσμησιν τῆς ἐπιγείου θρησκείας των, ἡ ὁποία ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου.

Καὶ ποῖος λοιπὸν εἶνε ὁ κόσμος κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ποῖον εἶνε τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ; Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, «ὁ κόσμος» εἶνε ὁ κόσμος τῆς ἁμαρτίας, ὁ κόσμος τῆς ὕλης, τὸν ὁποῖον ἡ Γραφή λέγει καὶ «παρόντα αἰῶνα». «Κόσμος» εἶνε τὸ σαρκικὸν καὶ ὑλικὸν φρόνημα, τὸ ὁποῖον ὅ,τι κάμνει, τὸ κάμνει ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον τῆς σαρκός, χωρὶς νὰ φροντίξῃ διόλου διὰ τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον. Ὁ Εὐθύμιος Ζυγαβηνός, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε σοφὸς καὶ εὐσεβὴς ἐξηγητὴς τῆς

Ἁγίας Γραφῆς, γράφει «Κόσμον οἶδεν ἡ Γραφή καλεῖν τὴν κακίαν καὶ τὰς πονηρὰς πράξεις».

Τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου εἶνε ἀντίμαχο μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Εἶνε τὸ πνεῦμα τοῦ διαβόλου, ὁ ὁποῖος ἐξουσιάζει τὸν κόσμον, δι' αὐτὸ καὶ ὁ διάβολος, πειράζων τὸν Κύριον, τοῦ ἐζήτησε νὰ τὸν προσκυνήσῃ διὰ νὰ τοῦ δώσῃ τὰς βασιλείας τῆς γῆς. Ὡς ἐκ τούτου, ὁ Χριστὸς τὸν λέγει «ἄρχοντα τοῦ κόσμου», ὅπως τὸν ἀνόμασεν ὅταν ἠκούσθη φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶπεν ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους «Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω» (Ἰω. ιδ', 30). Καὶ ἔπειτα εἶπε πάλιν ὅτι «ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται» (Ἰω. ιε', 11). Καὶ τὸν καιρὸν ὅπου ἠθέλησεν ὁ διάβολος νὰ πειράξῃ τὸν Χριστόν, τὸν ἀνεβίβασεν εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ τοῦ ἔδειξε «πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ λέγει αὐτῷ : «Ταῦτα πάντα σοὶ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι». Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς : «Ὑπάγε ὀπίσω μου, σατανᾶ ! Γέγραπται γὰρ Κύριον τὸν Θεὸν προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις» (Ματθ. δ', 8).

Ἄλλὰ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν γράφῃ πρὸς τοὺς Ἐφεσίους νὰ ἐτοιμασθοῦν διὰ νὰ πολεμήσουν διὰ τὴν πίστιν των, λέγει ὅτι ὁ ἀγὼν τοῦ Χριστιανοῦ δὲν εἶνε κατεπάνω εἰς αἷμα καὶ σάρκα, δηλαδὴ εἰς ἀνθρώπους, «ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας» (Ἐφεσ. στ', 12), δηλαδὴ κατεπάνω εἰς τὸν σατανᾶν ὁ ὁποῖος κάμνει ὄργανά του τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ πολεμήσῃ τὸν Θεὸν καὶ διὰ νὰ κυριαρχήσῃ τὸ κακὸν θέλημά του ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ διὰ νὰ μὴ γίνῃ καμμία σύγχυσις μεταξὺ τοῦ πνεύματος τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἰδικοῦ του, ὁ Χριστὸς ὁμιλεῖ ἀδιακόπως διὰ τὸν «κόσμον», τὸν ὁποῖον χωρίζει ἐντόνως ἀπὸ τὴν ἰδικήν του διδασκαλίαν.

Τὸ Εὐαγγέλιον εἶνε πλήρες ἀπὸ ταιαύτας περικοπᾶς, καὶ καλὰ θὰ κάμωμεν νὰ τὰς μελετήσωμεν :

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει διὰ τὸν Χριστόν ὅτι ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὁ κόσμος δὲν τὸν ἐγνώρισεν. «Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω» (Ἰω. α', 10). Διότι ἡ ἁμαρτία τὸν εἶχε τυφλώσει. Ὁ Κύριος ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους «Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω. η', 23).

Πολλὰ εἶπεν ὁ Χριστὸς περὶ τοῦ «κόσμου» ὁμιλῶν διὰ τελευταίαν φορὰν πρὸς τοὺς μαθητὰς του κατὰ τὸν Μυστικὸν Δεῖ-

πνον : «Θὰ σᾶς στείλω, εἶπε, τὸν Παράκλητον, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας «ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό» (Ἰω. ιδ', 17). Περαιτέρω εἶπεν «Εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. Οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν» (Ἰω. ιδ', 27). «Δὲν σᾶς δίδω, λέγει, τὴν εἰρήνην ὅπως τὴν δίδει ὁ κόσμος». Ὡστε ἡ εἰρήνη ποῦ δίδει ὁ κόσμος εἶνε ἄλλη, καὶ μάλιστα ἀντίθετος ἀπὸ τὴν εἰρήνην τὴν ὁποῖαν δίδει ὁ Χριστός. Λοιπόν, ἄς προσέξωμεν διὰ νὰ μὴ νομίσωμεν ὅτι ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀγάπη τὴν ὁποῖαν δίδει ὁ κόσμος τῆς ἀμαρτίας, εἶνε ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος τὴν ἐξεχώρισε, καὶ μᾶς ἔκαμε προσεκτικούς, λέγων συχνὰ ὅτι δὲν εἶνε ἰδικόν του ὅ,τι προέρχεται ἀπὸ τὸν «κόσμον», ἀλλὰ «ἐκ τοῦ πονηροῦ». Καὶ πάλιν παρακάτω : «Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσχετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἤτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει. Ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος» (Ἰω. ιε', 18). «Ἄν σᾶς μισῇ ὁ κόσμος, λέγει, γνωρίζετε ὅτι ἐμὲ με ἐμίσησε πρὶν ἀπὸ σᾶς. Ἐὰν ἤσθε ἀπὸ τὸν κόσμον, ὁ κόσμος θ' ἀγαποῦσε τὸ ἰδικόν του. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἴσθε ἀπὸ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἐγὼ σᾶς ἐξέλεξα ἀπὸ τὸν κόσμον, διὰ τοῦτο σᾶς μισεῖ ὁ κόσμος». Λοιπόν, ὅταν «ὁ κόσμος» μᾶς ἀγαπᾷ καὶ ἐγκρίνη ὅ,τι πράττομεν, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι δὲν κάμνομεν τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ «κόσμος» τὰ κρίνει ὅλα σύμφωνα με τὰ πάθη του, με τὰς ἐπιθυμίας του, με τὸ συμφέρον του καὶ με τοὺς ὕλικούς σκοπούς του. Δι' αὐτόν, τὸ καλύτερον καὶ μεγαλύτερον ἀγαθὸν εἶνε ἡ καλοπέρασις τοῦ σώματος. Διὰ τὴν καλοπέρασιν αὐτὴν θέλει τὴν ψευδοαγάπην, τὴν ψευδοεἰρήνην, τὴν ψευδοσυναδέλφωσιν. Διότι ἐντός του δὲν ἔχει ἀληθινὴν ἀγάπην, ἀληθινὴν εἰρήνην, ἀληθινὴν ἀδελφωσύνην.

Ἐπειτα εἶπεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς μαθητάς του ὅτι ὅταν φύγη ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον, θὰ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. «Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας, περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως» (Ἰω. ιστ', 8). Θὰ ἐλέγξῃ τὸν ἀμαρτωλὸν κόσμον διότι οἱ διαλογισμοὶ του καὶ τὰ ἔργα του εἶνε πονηρά. Διὰ τοῦτο λέγει ἔπειτα «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται. Ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται» (Ἰω. ιστ', 20). Ὡστε, ὅταν χαίρῃ ὁ κόσμος, οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἔχουν λύπην. Πῶς λοιπόν, τώρα ὅπου χαίρεται ὁ κόσμος καὶ πανηγυρίζει δι' ὅσα γίνονται μεταξὺ τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Πατριάρχου, ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δὲν θὰ λυπώμεθα, ἀλλὰ θὰ χαίρωμεν μαζί με τὸν «κόσμον»; Πῶς θὰ ταιριάσῃ ἡ χαρὰ τοῦ Χριστοῦ με τὴν χαρὰν τοῦ κόσμου, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς λέγει καὶ ξαναλέγει

ὅτι οἱ ἀγαπημένοι του κλαίου καὶ θλίβονται εἰς καιρὸν ὅπου «ὁ κόσμος» χαίρεται ; Ὁ κόσμος χαίρεται διότι νομίζει ὅτι μὲ αὐτὰς τὰς φιλικὰς ἐκδηλώσεις ποὺ γίνονται μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, θὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ὑλικὴ ζωὴ του, ἡ καλοπέρασίς του, ἡ ἡσυχία του, ὥστε νὰ ἐπιδίδεται εἰς τὴν ἀμαρτωλὴν ζωὴν του, εἰς τὴν κερδοσκοπίαν, τὴν ἀσωτείαν, τὴν ἀκολασίαν, εἰς τὰς πάσης φύσεως ἡδονάς. Ἀφοῦ ὁ καθένας ἀπὸ ἡμᾶς δὲν ἐκαθάρισε τὴν ψυχὴν του, τί ἀγάπη καὶ τί εἰρήνη ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ εἰς τὸν κόσμον ; Κάτω ἀπὸ ψεύτικον σκέπασμα τῆς εἰρήνης, θὰ ὑπάρχῃ ὁ ἀμείλικτος πόλεμος ἀνθρώπου ἐναντίον ἀνθρώπου μὲ ποῖον τρόπον θὰ κερδίσῃ χρήματα καὶ ὑπάρχοντα ὁ ἓνας εἰς βάρος τοῦ ἄλλου, πῶς θὰ θρέψῃ τὴν ματαιοδοξίαν του καὶ θὰ δοξασθῇ περισσώτερον ἀπὸ τὸν ἄλλον, πῶς θὰ βυθισθῇ εἰς τὴν ἀκολασίαν περισσώτερον ἀπὸ τὸν ἄλλον, μὲ ἓνα λόγον πῶς θὰ χορτάσῃ τὰ πάθη του ὅσον ἡμπορεῖ περισσώτερον.

Ἴδού λοιπὸν διατὶ χρειάζονται οἱ πολλοὶ τὴν ψευδοσυνεννόησιν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, «τὴν εἰρήνην τὴν ὅποιαν δίδει ὁ κόσμος». Τὸ μόνον ποὺ δὲν θὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἠνωμένην ἀνθρωπότητα, ἠνωμένην εἰς ὅλα, πρὸ πάντων εἰς τὴν ἄθρησκον θρησκείαν, τὸ μόνον λοιπὸν ποὺ δὲν θὰ ὑπάρχῃ, θὰ εἶνε ἡ ἀγάπη. Διὰ τοῦτο αὐτὴν τὴν ὑποκριτικὴν καὶ ψεύτικην ἔνωσιν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, λέγει ὁ Χριστὸς ὅτι δὲν τὴν θέλει, διότι εἶνε ἡ ἐπιθυμία «τοῦ κόσμου», τοῦ ὁποῖου ἐξουσιαστῆς εἶνε ὁ σατανᾶς, ποὺ ἀπατᾷ τοὺς ἀνθρώπους μὲ ψεύτικα συνθήματα.

Θέλετε καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν ὅτι «ὁ κόσμος» καὶ τὸ φρόνημά του, οἱ διαλογισμοὶ του καὶ τὰ ἔργα του εἶνε ἐχθρικά καὶ ἀπαράδεκτα διὰ τὸν Χριστιανόν ; Ἴδού τί εἶπε πάλιν τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Χριστοῦ, ὅταν παρεκάλεσε τὸν Πατέρα του : «Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἔρωτῶ. Οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἔρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν» (Ἰω. ιζ', 9). «Ἐγὼ, λέγει, παρακαλῶ δι' αὐτοὺς ποὺ μοῦ ἔδωσες. Δὲν παρακαλῶ διὰ τὸν κόσμον». Ὡ ! τί φοβερὸς λόγος αὐτός ! «Δὲν παρακαλῶ, λέγει, διὰ τὸν κόσμον». Ποιὸς τὸ λέγει ; Ὁ Χριστὸς, ποὺ ἐθυσίασθη διὰ τὸν κόσμον, νὰ λέγῃ ὅτι δὲν παρακαλεῖ διὰ τὸν κόσμον. Διὰ τὸν κόσμον τῆς ἀμαρτίας, τὸν ἀμετανόητον, ὁ ὁποῖος γίνεται ὄργανον τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἀντιμάχεται τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Τὸν κόσμον ποὺ λέγει ὅτι θὰ γίνῃ Θεὸς μὲ τὴν γνῶσιν καὶ μὲ τὴν ἐπιστήμην, τὸν κόσμον ποὺ θὰ γεννήσῃ εἰς τὸ τέλος τὸν Ἀντίχριστον. Δι' αὐτὴν τὴν γένναν ἐτοιμάζεται ὁ κόσμος ἀπὸ τώρα. Ὁ Χριστὸς παρακαλεῖ τὸν Πατέρα του διὰ τοὺς ἰδικούς του, διὰ τοὺς μαθητάς του, καὶ ὄχι διὰ τὸν κόσμον, ἐπειδὴ ὁ κόσμος ἔχει παραδοθῆ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαβόλου. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Κύριος παρακάτω «Καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς» (Ἰω. ιζ', 14).

Σήμερα ποὺ «ὁ κόσμος» ἐπιχειρεῖ νὰ κάμῃ ὄργανον διὰ τοὺς

Τὸ Εἰκοσιένα καὶ ἡ Ἐκκλησία

Ο ΘΑΝΑΤΗΣ ΔΙΑΚΟΣ

Κάθε ἐπανάσταση εἶναι δημιούργημα πάντα μιᾶς ἀγρυπνης ἔγνοιας καὶ στόχασης· γιατί κοιμισμένα μυαλά δὲν ἐπαναστατοῦνε ποτέ. Καὶ τὸ Εἰκοσιένα στάθηκε τὸ ξέσπασμα μιᾶς ἐσωτερικῆς ἀνθοφορίας τοῦ λαοῦ μας, πού, μ' ἐπιμονή καὶ μὲ συνέπεια, τὴν ἐκαλλιέργησε στὴν ψυχὴ του ἡ ὀρθόδοξη πίστη μας. Καὶ ξυπνητήρια τοῦ βαρυσκλαβωμένου τότε γένους μας ἦτανε τὰ «κρυφὰ σχολειά» τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ λειτουργικὴ τῆς ζωῆ, καὶ τὸν τελευταῖο καιρὸ τὰ βιβλία, πού ἄφθονα κυκλοφοροῦσαν παντοῦ. Εἶναι ἄστειο δὲ νὰ φαντάζεται κανένας, πὼς τὸ Ἐθνικὸ μας ξεσήκωμα τὸ ἐπέβαλε ἡ προσωπικότητα ὁποιουδήποτε. Τὸ Εἰκοσιένα ξέσπασε κι' ἐπεκράτησε, γιατί ἦτανε πίστη κι' ἀνάγκη τοῦ λαοῦ μας, πού ἀψήφησε κάθε κίνδυνο, κι' ἐλόγιαζε τὴ ζωὴ του σὰν τίποτε, δίχως τὴν ἐλευθερία.

Καὶ πολλές φορές ἀναρωτιέμαι, ἂν ἀρρωστήσαμε τόσο,

σκοπούς του τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, βλέπομεν ὅτι «ὁ κόσμος» αὐτὸς μισεῖ τοὺς χριστιανούς πού δὲν παραδέχονται ἐν τοιοῦτον πράγμα, καὶ τοὺς λέγει «φανατικούς τυπολάτρας, μοχθηρούς, ἐχθρούς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συναδελφώσεως».

Καὶ διὰ τελευταίαν βεβαίωσιν, ὁ Κύριος τελειῶνων τὴν διαθήκην τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του πρὶν νὰ παραδοθῆ, εἶπε τούτους τοὺς λόγους «Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας». «Ὁ κόσμος, λέγει ὁ Κύριος, δὲν σέ ἐγνώρισε, Πάτερ δίκαιε, δὲν σέ ἐπίστευσε, καὶ δὲν ἐστράφη ἀπὸ τὸν πονηρὸν δρόμον του, ἀλλὰ οἱ μαθηταὶ μου σέ ἐγνώρισαν καὶ σέ ἐπίστευσαν». Μέσα εἰς τὸν πονηρὸν κόσμον λογαριάζονται καὶ ἐκεῖνοι πού λέγονται Χριστιανοί, χωρὶς νὰ εἶνε καθόλου, αὐτοὶ ὅπου ἔχουν τὸ σαρκικὸν φρόνημα τοῦ κόσμου, καὶ πού ἐκατέβασαν τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ μέτρα τοῦ «κόσμου», καὶ τὴν ἔκαμαν ἐν κοσμικὸν σύστημα, ὅπως εἶνε ὁ Παπισμὸς.

Καὶ τώρα, εἰς τὰς πονηρὰς ἡμέρας μας, κινδυνεύει καὶ ἡ Ὀρθόδοξος πίστις, ἥτοι ἡ μόνη ἀμόλυντος, νὰ μολυνθῆ ἀπὸ τὸ παπικὸν μίasma, καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι τὴν ὀδηγοῦν εἰς τὴν καταστροφὴν, εἶνε, ἀλλοίμονον ! κάποιοι ἀπὸ τοὺς ποιμένας τῆς, ἐπειδὴ «ἠγάπησαν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ὑπὲρ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰω. β', 43).

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

κι' ἄν ἐχάλασε κι' ἐμούχλιασε τόσον ἡ ψυχὴ μας, πού νά μὴν μποροῦμε νὰ διακρίνωμε καὶ νὰ μᾶς διαφεύγη τόσο ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ οὐσία τῆς Παράδοξης· πὼς ἡ Ἐκκλησία μας δηλαδὴ, ὄχι μόνο διέσωσε τὴν πνευματικὴν μας ὑπόσταση μὰ κι' ἐφρούρησεν ἄγρυπνη καὶ μαχητικὴ τὴν Ἐθνικὴ μας διαθήκη, πού τὴν παρέλαβε ἀπὸ τὸν Μᾶρκο τὸν Εὐγενικό κι' ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Παλαιολόγο στὴν πύλη τοῦ Ρωμανοῦ, πὼς τὰ ὅσα ἐχάσαμε, «πάλι μὲ χρόνια καὶ μὲ καιρούς, πάλι δικά μας θάναι».

Ἡ Διαθήκη αὐτὴ, στὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ, γίνηκεν ὁ ρυθμὸς καὶ ἡ ἐμψυχωτικὴ δύναμη, πού τὴν ἐπρόβαλλε καὶ τὴν ἀναζωογονοῦσε πάντα, μὲ τὴν διδασκαλίαν της καὶ μὲ τὸ παράδειγμά της ἡ Ἐκκλησία μας. Γιατὶ πρωταγωνιστοῦσε πάντα σὲ θυσίες, καὶ τροφοδοτοῦσε τὸ σκλαβωμένο γένος μας, μὲ ζωντανὲς ἐλπίδες κι' ἐπαναστατικούς ὄραματισμούς. Κι' ἔτσι, βασισμένο στὸ βαθὺ καὶ γνήσιο θρησκευτικὸ του συναίσθημα, βάσταζεν ὑπομονετικὰ τὸν βαρὺ του σταυρὸ καὶ τὴν πίκρα τῆς τραγικῆς του μοίρας. Καὶ δὲν ἀποκαρδιώθηκε ποτὲ μέσα στὴ φρικτὴ καὶ χιλιοβασανισμένη του ζωὴ.

Γιατὶ κάθε ἐπαναστάτης, ὅπως καὶ κάθε πραγματικὸς ἀναμορφωτής, ἔχει πάντα διπλὴν αἴσθηση, τὴν φυσικὴ καὶ τὴν πνευματικὴν. Ὁ Σωκράτης μιλοῦσε διαρκῶς μὲ τὸ «δαίμονίον» του. Ὁ θεὸς Παῦλος εἶχε τὴν αἴσθησιν πραγμάτων «ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη». Κι' ὁ Λούθηρος, μέσα στὸ ἐρημητήριό του, πετοῦσε, μὲ ὄρμην καὶ μὲ θυμὸ, τὸ μελανοδοχεῖό του, ἐπάνω στὸ κεφάλι τοῦ Σατανᾶ, πού τὸν ἐπείραζε. Κι' ὅταν μιὰ κοινονία τιμᾶ καὶ σέβεται τὸν φορέα καὶ τὸν ἐκπρόσωπο μιᾶς ἐπαναστατικῆς ἰδέας, τότε καὶ τὸ κήρυγμά του γίνεται εὐπρόσδεκτο, καὶ ἡ συνείδησή του δικὴ της συνείδηση.

Καὶ τίποτε ἴσως δὲν φανερώνει τόσο ξεκάθαρα, πὼς ἡ Ἐκκλησία μας καὶ ἡ Ὁρθόδοξη πίστις μας ἐθεμελίωσε τὴν ἀκοίμητη λαχτᾶρα γιὰ ἐλευθερίαν καὶ πὼς αὐτὴ πλαστούργησε τὶς ἀδάμαστες, τραχειῆς, ἀντιφατικῆς, κι' ὄλο πείσμα καὶ πάθος μορφῆς τῶν ἡρώων τοῦ Εἰκοσιένα, ὅσον ἡ Ἐπαναστατικὴ προκήρυξις τοῦ Ὑψηλάντη στὸ Ἰάσι, στίς 24 τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1921. «Ἡ Ἑλλάς — ἔλεγε — ἔπιασε τὰ ὄπλα, γιὰ ν' ἀποτινάξη τὸν βαρὺ ζυγὸ τῶν βαρβάρων. Καὶ ἀτενίζουσα εἰς τὸ μόνον νικητήριον ὄπλον τῶν Ὁρθοδόξων, τὸν τίμιον, λέγω, καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, κράζει μεγαλοφώνως· «Ἐν τούτῳ τῷ σήμειῳ νικῶμεν. Ζήτω ἡ Ἐλευθερία».

Ἄθανάσιος Διάκος

Ὁ λαός μας, χάρις στήν Ἐκκλησία του, αἰσθανότανε πάντα μέσα του μίαν ἀνοιξη ἐλπίδων καί μίαν ἀνανέωση, πού τοῦ οἰκοδομοῦσαν ἀσταμάτητα τήν Ἑλλάδα μέσα στ' ἅγιο βῆμα τῆς ψυχῆς του. Καί ξεχειλίζεν ἡ ζωντάνια του καί ἡ ὄρμη του στὰ κλέφτικα μπαϊράκια καί στ' ἀθάνατα δημοτικά τραγούδια του, πού ἐντελῶς αὐθόρμητα ἀνάβρυσαν ἀπό τὸ πλούσιον αἶσθημά του, ὅπως προβάλλουνε τ' ἄστρα τὴν νύχτα στὸν οὐρανὸ καί τὰ λουλούδια στὴ γῆ τὴν Ἀνοιξη.

Ὁ σκλαβωμένος Ἕλληνας προσδοκοῦσε, μὲ βεβαιότητα, τὴν Ἀνάσταση τοῦ Γένους του. «Κι' ἀκαρτέρει κι' ἀκαρτέρει», ὅπως λέει ὁ Ἐθνικός μας ποιητής, ὡς πού ἤλθεν ἡ τρισευλογημένη ὥρα πού λαχταροῦσε. Καί πού ἡ Ἐκκλησία μας στήν ἁγία Λαύρα κύλησε, μὲ τὰ χέρια τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, τὴν βαρεῖα ταφόπετρα τοῦ μνημείου του. Κι' ὀλόσωμη κι' ὀλόφωτη ξάστραψεν μπροστὰ στὰ μάτια τῶν Ἑλλήνων ἡ Ἐλευθερία. Καί γῆ κι' οὐρανὸς ἔσμιξαν.

Ποτέ, ναί, ποτέ μας δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε, πῶς ἡ Ὁρθόδοξη πίστη μας ἔδωκε στὸ λαό μας τὴ δύναμη νὰ ζήση καί πῶς αὐτὴ τὸν ἐστήριξε στήν ἀβυθομέτρητη συμφορὰ του. Γιατὶ πίστευε βαθειά. Καί τοῦ μετάδινε τὴν πίστη πού εἶχε. Ἦξερε καλά, πῶς χωρὶς τὴν πίστην αὐτὴ καί χωρὶς τὴν ἐλπίδα, δὲν θὰ μπορούσε νὰ βαστάξῃ τ' ἀβάσταγο μαρτύριό του, καί τοῦ πρόσφερε, σὰν ἁγία μετάληψη τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας. Κι' αὐτὴ τὸν ξαλάφρωνεν ἀπὸ τὸν πόνο του κι' ἀπὸ τὰ δάκρυά του. Κι' ἐδῶ, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ ξαγορευθῶ, πῶς ἀπὸ τὸ μισομορφωμένο παπᾶ, πού ἔχει ξεθωριασμένη καί σακάτικη, τὴν πίστη του καί πού γι' αὐτὸ εἶναι ἀνήμπορος κι' ἀνίκανος νὰ θρέψῃ καί νὰ στηρίξῃ τὸ ποίμνιό του, μὲ τὴν θρησκευτικὴ καί τὴν Ἐθνικὴ μας παράδοση, προτιμῶ — χίλιες φορές — τοὺς φτωχοὺς καί τοὺς ἀγράμματους παπάδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καί τοῦ συμμοριτοπόλεμου, πού πίστευαν ὀλόψυχα στὸ Χριστὸ καί στήν Ἑλλάδα, καί μὲ τὴ θυσία τους ἀνασιλβώσανε τὰ ἔθνοςμα τῆς Ἐκκλησίας μας κι' ὁ θρύλος τους ζῆ ὀλόζεστος κι' ὀλοζώντανος μέσα μας.

Ἐνας τέτοιος ταπεινὸς λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας μας — διάκος — ἦτανε κι' ὁ Θανάσης Διάκος — πού ἀπὸ τὸ ταπεινό

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

37. ΟΛΙΓΟΠΙΣΤΙΑ

«Ολιγόπιστε, εις τί ἐδίστασας»;

(Μαθ. ιδ', 22-34)

Ἡ πίστις δὲν εἶναι, στὴ ρίζα τῆς διδακτῆ ἀπὸ κανένα. Εἶναι ἔμφυτος καὶ ἐξαρτᾶ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν Θεόν. Εἶναι μία φωνὴ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, μία μαρτυρία ἀδιάφευστη πῶς μᾶς ἐπλασεν ὁ Θεὸς καὶ ἔβαλε σὲ κίνησι τοὺς παλμούς τῆς καρδιάς μας, ἀφοῦ πρῶτα μᾶς ἔφτιασε ἓνα τελειοποιημένο σκεῦος μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια πού οἱ παλάμες ἔχουν ἀφίσει τ' ἀποτυπώματά του στὰ αἰσθήματα, στὶς σκέψεις, στὰς ψυχικὰς ἐφέσεις, στὰ διαφέροντά μας, στὴ δημιουργικὴ ἰκανότητα πού ἔχουμε σὰν πνευματικὲς ὑπάρξεις ξέχωρα ἀπ' τὸν ἄλλο ζωικὸ κόσμος, μέσα στὸ

του λειτουργικὸν ἀξίωμα δανείσθηκε καὶ τ' ὄνομά του στὴν ἱστορία.

Ὁ Διάκος εἶναι ἀναμφίβολα ἀπὸ τὶς ὠραιότερες κι' εὐγενικώτερες μορφές τοῦ Εἰκοσιένα. Στὴν ἀντιπνευματικὴ δὲ καὶ χρησιμοθηρικὴν αὐτὴν ἐποχὴ μας, πού ὄλο καὶ πισωδρομοῦμε στὴν ἀρετὴ· κι' ὄλο χρεωκοπᾷ ὁ ἄδρὸς φιλόσοφος στοχασμὸς καὶ ἡ ἐπιστήμη ἔχει καταστήσει ἀποκρουστικὸ κι' ἀνήθικον ὄργανο τῆς βαρβαρότητας, μορφές, σὰν τὴ δική του, γίνονται λυτρωτικές, σὰν τὶς κοιτάζωμε μ' ἀθόλωτα μάτια. Γιατὶ μᾶς βοηθοῦνε νὰ συντάξωμε τὸ μέσα μας χάος, καὶ χαρίζουνε στὴν ψυχὴ μας μιὰ καινούργια παρθενικότητα κι' ἀγνότητα. Ἡ ἀγία τους μνήμη μᾶς βοηθᾷ ν' ἀνατιμοῦμε τὴν ἀρετὴν, ν' ἀλυσσοδένουμε στὸ χρέος τὰ πάθη μας καὶ τὸν ἀχαλίνωτο νοῦ μας, νὰ καθαρίζωμε τὰ σπλάγχνα μας ἀπὸ τὴν φιλαυτία καὶ τὴν ἐγωπάθεια, νὰ ξαναεώνωμε τὴν πίστη μας, καὶ νὰ συνταιριάζωμε καλύτερα τὸ ἰδανικὸ μας μὲ τὴν πραγματικότητα. Καὶ γενικώτερα, νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸν ἀποπνιχτικὸ καὶ θεοσκοτεινο Λαβύρινθο τῆς ψευτιᾶς καὶ τῆς ἀχορταγιάς τῶν καιρῶν μας· καὶ νὰ βροῦμε τὴν λύτρωσή μας στὴν ἀγάπη, στὸ χρέος, στὴν αὐτοθυσία μας γιὰ τὸ καλὸ καί, μ' ἓνα λόγο, στὴν Ὀρθόδοξην ἀντίληψιν καὶ πλεύσῃ τῆς ζωῆς, πού ὅπως λέει τὸ δημοτικὸ μας τραγούδι:

«Στὴν πρύμνα βάζει τὸ Σταυρό, στὴν πλώρη τὸ Βαγ-
γέλιο, τὴν Παναγιά τὴν Δέσποινα στὸ μεσικὸ κατάρτι...».

(Συνεχίζεται)

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Βασίλειο τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Γιατί ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀπλῶς ζωντανὴ ὑπαρξίς, οὔτε καὶ σταθμίζεται ἔτσι. Δὲν εἶναι ἀπλοῦς κυτταρικὸς ὀργανισμὸς μὲ τίς φυσιολογικὲς του λειτουργίαι καὶ τὴν ἐνστικτώδη ἀνωτέρα ἢ κατωτέρα ζωὴ του τοποθετημένη σὲ κλίμακα ὅπως τὸ Βασίλειον τῶν ζῶων γενικά. Βεβαίως, σὰν ὀργανισμὸς ποὺ βρίσκεται στὴ γῆ καὶ ἀναπνέει, καὶ ἐναλλάσσει τὴν ὕλη του, καὶ μεγαλώνει, καὶ γεννιέται, καὶ πολλαπλασιάζεται, καὶ μεγαλώνει καὶ πεθαίνει καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν κύκλο του στὸ εἶδος ποὺ λέγεται ἄνθρωπος, δὲν μπορεῖ ν' ἀποτελῆ ἐξαιρέσι. Τελειότατος, μάλιστα, μηχανισμὸς ποὺ προκαλεῖ κατάπληξι στοὺς σοφοὺς, ἔχει νὰ παρουσιάσῃ στὰ μάτια τοῦ μελετητοῦ ποικιλία θεμάτων τόσο στὶς γενικὰς του γραμμὰς σὰν σῶμα ὅσο καὶ στὶς λεπτομέρειαι σὰν μηχανικὴ διάρθρωσι ποὺ ἀποκαλύπτει τὸν κατασκευαστὴν του Πηγῆ σοφίας. Ἡ ὅλη σωματικὴ δομὴ τοῦ ἀνθρώπου ξεπερνᾷ σὲ τελειότητα κάθε ἄλλου ζώου, τόσο ἐξωτερικά, ὡς ἀρχιτεκτονικὸν δημιούργημα, ὅσον καὶ ἐσωτερικά, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ποικιλίας καὶ τῆς σοφῆς κατασκευῆς καὶ σκοπιμότητος τῶν ὀργάνων ποὺ ἐναρμονίζονται πρὸς τὴν κανονικὴν καὶ ἀδιατάρακτον λειτουργίαν τῆς ζωῆς. Ἐπάνω σ' αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη κανεὶς ἀντίρρησι. Οἱ ὕλισται, ποὺ εἶναι οἱ πιὸ ἐλαττωματικοὶ στὰ μυαλὰ ἄνθρωποι μπορεῖ νὰ μιλοῦν γιὰ τύχη, γιὰ τυφλὴ φύσι, γιὰ πράγματα ποὺ ἔγιναν ἐξελικτικὰ ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος ὑλικοῦ, ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο φανερώνει πὼς ἓνα σκουληκὶ κάποιαι ἐσωτερικῆς ἀνησυχίας τοὺς παιδεύει ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆ δική τους κατάντια. Δὲν εἶναι, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος μᾶζα, σοφῶς κατασκευασμένη μηχανή, θαῦμα δημιουργίας ἀπλῶς. Εἶναι, πρῶτον, ἱερὸ χτῆμα τοῦ Θεοῦ γιατί κλείνει μέσα του τὸ στοιχεῖον τῆς ἀθανασίας. Θὰ καταστραφοῦν τὰ πάντα στὴ συντέλειαν τῶν αἰώνων γιατί φέρνουν τὴ ζωὴ μονάχα σὰν ὠραῖο παιγνίδι στὰ μάτια τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον βρίσκεται στὴ γῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ παιγνίδια αὐτὰ τῆς ὑλικῆς δημιουργίας παρὰ τὴν ὁμορφίαν τους στὸ ἀπέραντο σαλόνι τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Θὰ μείνῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀθάνατη ψυχὴ του. Αὐτό, ἀκριβῶς, εἶναι ἐκεῖνο ποὺ τοῦ δίνει τὴν ἀξίαν, ἀφοῦ εἶναι βεβαίωτατον πὼς σὰν σοφὴ ὑλικὴ μηχανὴ θὰ διαλυθῇ ὀπωσδήποτε. Καὶ τὴν ἀξίαν του αὐτὴ τὴν καταλαμβάνει καὶ ὁ ἴδιος ὄχι ἀπὸ τὸ καταστάλλαγμα τῶν σκέψεων καὶ συλλογισμῶν ποὺ κάνει σὰν πνευματικὴ ὑπόστασις, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ σήματα ποὺ παίρνει ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ μὲ τὴν κεραίαν τῆς καρδιάς του. Καὶ κεραία εἶναι ἡ πίστις του στὸ Θεὸ Δημιουργὸ καὶ στὴν ὑπαρξί πνευματικοῦ κόσμου στὴν ἄκρα τοῦ τελειότητα στὴν ὁποίαν καὶ κατατείνει ὁ ἴδιος, χωρὶς καταναγκασμὸ, πίεσι, στενοχώρια, δυσανασχέτησι γι' αὐτό, ἀλλὰ μὲ τὴ φυσικότητα ἐνὸς δένδρου ποὺ πομπουμπουκιάζει, ἀνθίζει καὶ στὸ ἀνθισμὸ του χαμογελᾷ, γιατί

πῆρε τὸ φίλημα τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ποὺ τοῦ δίνουν τὴν ἀμοιβή με τὸ γλυκὸ καρπὸ ποὺ παρουσιάζει ἂν καὶ εἶναι ἓνα σκληρὸ ξύλο.

Ἡ πίστις, λοιπόν, εἶναι ἡ κεραία ποὺ συλλαμβάνει τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι ἡ σκέψις. Ἡ σκέψις, ποὺ φωλιάζει στὸ νοῦ, τοῦλάχιστον στὴν περίπτωσι τῆς ἐπαφῆς μας με τὸν Θεὸν καὶ τῶν ἀποκαλύψεων του, εἶναι μεγάρφωνο καὶ θέλει δὲν θέλει κάνει τὸ γραμματέα νὰ συντάσῃ τὰ διάφορα μηνύματα στὸ γραφεῖο του κατ' ἐντολὴν καὶ νὰ τὰ δημοσιεύῃ με τὴ γλώσσα μας. Συνεργάζεται, βέβαια, ἐκφέρει τὴ γνώμη του τὸ μυαλό, τακτοποιεῖ καλολογικὰ τὸ ὕλικὸ γιὰ νὰ τὰ δημοσιεύῃ, ἀλλὰ δὲν εἶναι κι' ὁ πρῶτος ποὺ δέχεται τὰ οὐράνια μηνύματα. Αὐτὰ τὰ δέχεται ἡ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πίστις εἶναι μιὰ ἀπόδειξις τοῦ στενωτάτου δεσμοῦ μας μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἓνα μέσον ἀδιαλείπτου ἐπαφῆς, μιὰ συνεχῆς ἀκύμαντος, σὲ σταθερὴ πυκνότητα καὶ βαθμὸ νοσταλγία τῆς ψυχῆς ποὺ βλέπει τὸ Θεὸ τῆς μέσα ἀπ' τὸ θαμπὸ τζάμι τῆς πίστεως γιὰ νὰ τὸν ποθήσῃ ἰσχυρότερα καὶ νὰ προσέξῃ πιὸ καλὰ τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν ποὺ προσωπικῶς τὸν ἀφορᾷ : Τὴ θρησκευτικὴ καὶ πνευματικὴ του ἀρτιότητα καὶ τὴν ἠθικὴ του ἀνοδο μέχρι βαθμοῦ ἀπολύτου, στὴ σχετικότητά της, τελειότητος. Στὴν πίστι, ποὺ εἶναι τὸ θεϊκὸ βιβλιάριο προικοδοτήσεως τῆς ψυχῆς μας με τὸν πλοῦτο τῶν ἀρετῶν, ὀφείλεται ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ μέσα μας καὶ ὁ καταναγκασμὸς τοῦ μυαλοῦ νὰ γκρεμίσῃ τὴν ἐπαρσί του, τὴν ἀλαζονεία του καὶ νὰ ταπεινωθῇ δεχόμενον συνεργασία με τὴν καρδιὰ γιὰ νὰ ὑπάρξῃ ἰσορροπία καὶ συνέπεια στὴ ζωὴ μας κατὰ λόγον προορισμοῦ. Ἡ τυχὸν ἀνεξάρτητος δραῖσις τοῦ μυαλοῦ, δραῖσις ποὺ θὰ φανέρωνε πνεῦμα ἀνταρσίας καὶ διχασμοῦ καὶ θὰ ἐζημίωνε τὴν ἐνότητα τοῦ ἐγώ, πρέπει νὰ γνωρίζουμε, θὰ βλάβῃ τὴν ὑπόθεσι τῆς πίστεως γιὰτὶ δὲν θὰ μπόρῃ νὰ λειτουργήσῃ κανονικὰ κάτω ἀπὸ τὰ συνεχῆ πλήγματα τῆς ἐξωστρεφείας. Γιατὶ καὶ ἡ καρδιὰ καὶ τὸ μυαλό εἶναι δικὰ μας, ἀποτελοῦν καὶ τὰ δυὸ τὰ εὐγενέστερα ὄργανα τῆς ὑπάρξεώς μας καὶ τὰ κεφάλαια ποὺ θὰ μείνουν σὰν μιὰ μαρτυρία τῆς εὐγενούς μας καταγωγῆς. Ὅταν αὐτὰ τὰ δυὸ διχάζονται στὴν πορεία τῆς ζωῆς μας, τότε ὁ ἄνθρωπος ὄχι μονάχα μένει χωρὶς ἔρμα καὶ κλυδωνίζεται, ἀλλὰ καὶ δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ νοιώσῃ τὴ θαλπωρὴ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ποὺ δίνει τὴ χαρὰ καὶ τὴ γαλήνη. Ὁ κόσμος τῆς καρδιάς εἶναι μονάχα δικός μας. Ὁ ἄλλος εἶναι ἐξωτερικός, τῶν ματιῶν, τῶν αὐτιῶν καὶ τῶν αἰσθήσεών μας καὶ συνδέεται με τὴ σάρκα μας καὶ τὰ γῆινα καὶ ἐφήμερα συμφέροντά μας. Ἐξασκεῖ πίεσι καὶ πλήττει ὁ ἐξωτερικός κόσμος καὶ πολλάκις ἀποσπᾷ τὸ μυαλό ἀπὸ τὴ μυστικὴ του συνεργασία ποὺ ἔχει με τὴν καρδιὰ καὶ τὸ φορτᾷ με ἀσύμφορες ἐντυπώσεις καὶ εἰκόνας

φοροῶς, ἔστω κι' ἂν δὲν εἶναι ἀμέσως ἀντικείμενα μολυσμοῦ. Κι' ἐδῶ εἶναι ὁ κίνδυνος τοῦ διχασμοῦ, γιατί παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο πού παρατηρεῖται μὲ τὰ δύο δυνατὰ βῶδια στὸ ἀλέτρι ζευγμένα, ὅταν τὸ ἓνα τραβᾷ δεξιὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀριστερὰ ὁπότε δὲν γίνεται αὐλακία καὶ τὸ ζευγάρι, παρὰ τὴ δύναμί του, ἀχρηστεύεται γιὰ τὸ γεωργό. "Ὅταν τὸ μυαλό τραβιέται πρὸς τὰ ἔξω κι' ἀπασχολῆται μὲ πράγματα πού στὸ τέλος κατανοῦν λάσπη, καὶ ἡ καρδιά τραβιέται πρὸς τὰ μέσα γιὰ νὰ κάμῃ τὸ μυστήριο τῆς μορφοποιήσεως τοῦ τελείου χαρακτῆρος καὶ νὰ ὁμορφύνῃ τὴν ψυχὴν σὰν δουλεύτρα τοῦ Θεοῦ, τότε ὁ καθένας μας καταλαβαίνει τὴν ἀναρχία καὶ τὸ σάλο καὶ τὴν πνευματικὴν ζημιὰ πού γίνεται στὸν ἄνθρωπο ὡς ἀρτία προσωπικότητα καὶ ὄχι σὰν καρδιά μονάχα ἢ σὰν μυαλό. Ἡ μεγαλειότερη ζημιὰ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ κεφάλαιον τῆς πίστεως, πού στὴν ἐξωστρέφεια τοῦ μυαλοῦ καὶ στὴν τρέλλα του δὲν ἀφανίζεται, ἀλλὰ παθαίνει ἀχρήστευσιν ἀπ' τῆς πλευρῆς τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς ζωῆς μας. Κι' ἂν ἡ πίστις δὲν νεκρωθῇ τελείως, ὡς ἐνεργὸς δύναμις, πάντως θὰ μοιάζῃ σὰν τὸ θαμπὸ λαμπιόνι μὲ τὸ ἄτονο, τὸ ἀσθενικὸ του φῶς πού δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸ σκοπὸ μας. "Ὅπως τὸ ραδιόφωνο λειτουργεῖ μὲ τὴ δύναμι ἐιδικοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος πού τὸ κανονίζει ὁ μηχανικός, ἔτσι καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἀκούεται δυνατὰ, καθαρὰ στὴν καρδιά μας ὅταν τὸ ρεῦμα τῆς πίστεώς μας ἔχῃ τὴν ἔντασι πού θέλει ὁ μηχανικός της : ὁ Θεός. Ἀπὸ ἐκεῖ πλέον κρίνεται καὶ ἡ θρησκευτικὴ μας ζωὴ πού δὲν εἶναι ὑπόθεσις τοῦ μυαλοῦ, ἀλλὰ τῆς καρδιάς μας.

Ἡ πίστις, λοιπόν, παρουσιάζει ἀξομειωσι ἀνάλογως τῆς τοποθετήσεώς μας μέσα στὸν ὕλικό κόσμο καὶ εἶναι φανερὴ ἀπὸ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν προβλημάτων μας, τῶν πειρασμῶν μας, τῶν διαφόρων περιστατικῶν τῆς ζωῆς μας, στὸν κύκλο τῆς εὐτυχίας ἢ δυστυχίας, τῆς χαρᾶς ἢ τῆς λύπης μας. Δὲν μένει χωρὶς ἀνάλογο ἀντίδρασι ἢ ψυχὴ ὅταν ἔρχεται σ' ἐπαφὴ μὲ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἄχῃ μέσα του, εὐθὺς σὰν φθάσῃ στὴν τελεία ὠριμότητα, μιὰ σταθερότητα γραμμῆς, κι' ὅταν μπροστὰ στὸ δρόμο του παρεμβάλλωνται σὰν ὀγκόλιθοι οἱ ἐνδεχόμενες ἀντιξοότητες. Καὶ ἡ σταθερότης τῆς γραμμῆς δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ὅταν δὲν ἔχῃ βάθος καὶ συγκεκριμένο περιεχόμενο ἢ πίστις. Γιατί, πῶς αἰδόντες τὸν Χριστὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμα ἔστι, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραζαν ; » Προηγῆθη ἡ διδασκαλία, ἔλαμπεν ἡ ἡθικὴ ἀκτινοβολία, ἔλαβαν χώραν θαύματα καταπληκτικὰ πού προκαλοῦσαν δέος στίς ψυχὰς τῶν αὐτοπτῶν μαρτύρων ἕναν κόσμο ἔβλεπαν, πολὺ διαφορετικὸν νὰ γεννιέται· νέες ιδέες, νέα τοποθέτηση τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς, ἄλλος τρόπος ἀντιμετωπίσεως

των. Ὅλ' αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα ἀναρίθμητα ποῦ ἦσαν ἱκανὰ νὰ στεριώσουν ἄσειστη τὴν πίστι στὴ θεότητα καὶ τὴν ἐξουσιαστικὴ δύναμι τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀποτοξινώσουν τοὺς μαθητὰς ἀπ' τὰ ὑγρά τῶν παλαιῶν δεισδαιμονιῶν, ὅπως εἶναι ἡ πίστις στὰ φαντάσματα, δὲν ὠφέλησαν τόσο ὡς πρὸς τὴν εἰδικὴ περίπτωσί μας. Γιατί; Γιατί δὲν εἶχε συμμαζευτῆ τὸ μυαλό, δὲν ἐστρώθηκε κάτω μὲ τὴν καρδιά νὰ καταστρώσῃ τὸ σχέδιο τῆς νέας ζωῆς ποῦ ἦταν πλέον ὑποκειμενικὴ ὑπόθεσις τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι παληὰ καὶ καινούργια, ἀνάμικτα στὸν ἴδιον ἄνθρωπο ἔφεραν σύγχυσι. Τύπος καὶ οὐσία, λαδολύχναρο καὶ ἥλιος, πτωχὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ νέα προβολὴ τοῦ οὐρανοῦ πλοῦτου, ἀναρχία καὶ ἐπιβαλλομένη θρησκευτικὴ πειθαρχία, ὅλα ἀνακατεμένα καὶ συμπλεκόμενα ἔσπρωχναν τοὺς μαθητὰς, ὅπως καὶ κάθε ἄνθρωπο μὲ ἀκαταστάλακτες σκέψεις, σὲ μιὰ φοβερὴ πάλῃ, στὶς ἀπρόβλεπτες ἠθικὰς συγκρούσεις, κατὰ ψυχολογικὸν κανόνα. Καθόλου, λοιπόν, παράδοξο νὰ παρατηρῆται καὶ δογματικὴ πλάνη ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει ξεκαθαρισμένο ἐσωτερικὸ περιεχόμενο, ὅπως συνέβαινε καὶ μὲ τοὺς μαθητὰς, ποῦ μὲ ἀντίθετες καὶ διασταυρωμένες πίστεις καὶ ἀντιλήψεις ἐφαρεύτηκαν ἀπὸ τὴ λιμνοθάλασσα τοῦ κόσμου γιὰ νὰ ψαρέψουν ἄνθρώπους μὲ τὴ δύναμι τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς συγχύσεως ἐξεδηλώθη στὸ φόβο τῶν μαθητῶν καὶ στὴν κραυγὴ τοῦ Πέτρου : «Κύριε, σῶσόν με !» Κι' εἶναι ἀθλία ἡ ἐμφάνισις ἀνθρώπων θρησκευτικῶν. Ὅταν τὰ κύματα τῆς θαλάσσης γίνωνται στὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ τὰ πιὸ βελουδένια χορτάρια, καὶ τὸ βαθύτερο χαλὶ γιὰ νὰ πατήσῃ καὶ στερεὰ νὰ βαδίσῃ πρὸς τὸ πλοῖο ποῦ «έβασανίζετο» ἀπὸ αὐτὰ λόγω τοῦ πνέοντος ἰσχυροῦ ἀνέμου, κι' ὅταν Ἐκεῖνος ἀνταποκρίνεται ἀμέσως στὴν ἐπίκλησί τους μὲ τὸ «θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε» καὶ ὁ Πέτρος δειλιᾷ παρὰ τὴν προσωπικὴ πείρα ποῦ ἔλαβε, τοῦτο σημαίνει πὼς οἱ ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων εἶχαν φοβερὴ διάβρωσι πάθει καὶ πὼς μονάχα ἓνας Θεὸς ἔπρεπε νὰ κατεβῆ γιὰ νὰ σώσῃ τὴν κατάστασι. «Κύριε, σῶσόν με !...» Εἶχεν ἀπλώσει τὴ ματιὰ του στὴν ἀγριότητα τῶν κυμάτων καὶ ἀφῆκε τὸ νοῦ του νὰ συλλαμβάνῃ κινδύνους τῆ στιγμῆ ποῦ ὁ Θεὸς ἦταν κοντά του. Ἀλλὰ δὲν τὸν ἔβλεπε στὴ σύγχυσί του, ὅπως δὲν τὸν βλέποτιν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ποῦ δὲν ἔχουν συλλάβει τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ δὲν ἔχουν στεριωμένες πεποιθήσεις γιὰ νὰ βαδίζουν ἐπάνω στὴ σιδηροτροχιὰ ποῦ τοὺς ἔχει χαράξει, ὄχι τὸ μυαλό τους, ἀλλ' ὁ Θεός. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἔχῃ πεποιθῆσι στὶς ὑποδείξεις ποῦ κάνει τὸ ταραγμένο καὶ συγχυσμένο μυαλό. Μὲ ἀσάλευτῃ τὴν πίστι καὶ σταθερῇ τῇ ματιὰ πρὸς τὸν Χριστό, ποῦ ἔλαμπε μπροστά τους, ὠφείλαν οἱ μαθηταὶ καὶ ὁ Πέτρος ἰδιαίτερα νὰ δώσουν τὸ «παρὸν» σὰν θρησκευτικὰς προσωπικότητες τὴν ὥρα τοῦ κινδύ-

νου. Καὶ ὅμως ἐφοβήθησαν καὶ ὁ φόβος σὰν ὄγκος μολυβιοῦ τοὺς ἐβύθιζε στὴ θάλασσα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Πέτρου. Εἶχαν ὅμως τὸν καταλογισμό τῆς ἀτελείας, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστός: «Ἐκτείναν τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασες;» Φοβερὸς καὶ αὐτὸς ἀκύμῃ ὁ δισταγμὸς στὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸ χριστιανὸν νὰ ἔχῃ πίστι ποῦ νὰ καίῃ σὰν φωτιά καὶ νὰ λάμπῃ σὰν τὸν ἥλιο. Πάντως τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ ἐπεισόδιον ὠφέλησε γενικώτερα καὶ τοὺς λίγους καὶ τοὺς πολλούς: «Ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς υἱὸς Θεοῦ εἶ».

Ἄλλὰ γιὰ αὐτὸς ὁ δισταγμὸς σὲ ζητήματα πίστεως; Ἡ πίστις εἶναι τὸ μυαλὸ τῆς καρδιάς, ὁ δικὸς τῆς νοῦς, ποῦ λειτουργεῖ διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπαφῆς του μετὰ τοῦ Θεοῦ, μένει σὲ ζηλευτὴ καθαρότητα καὶ διαύγεια καὶ δὲν πέφτει ἔξω. Καὶ ἰδιοσυγκρασιακὰ ἂν εἶναι δειλὸς ὁ ἄνθρωπος στὴν ἀντιμετώπισι τῶν φυσικῶν κινδύνων, ἡ καρδιά διωγκωμένη ἀπὸ τὴν πίστι ἰσχυροποιεῖ τὴ βούλησι καὶ ἐξουδετερώνει τὶς ἰδιοσυγκρασιακὰς ἀδυναμίας μας. Ὅταν μάλιστα, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπικοινωνίας μας μετὰ τὰ Κυρίου μετὰ τὴν προσευχὴ μας τὸν αἰσθανώμεθα κοντὰ μας κι' ἔχουμε τὴν πληροφορίαν τῆς καρδιάς μας πῶς τὸ τιμὸν τοῦ πλοίου τῆς ζωῆς μας τὸ κρατεῖ στὰ δικά τὰ χέρια ὁ Χριστός, νοιώθουμε αὐτόματα αἶσθημα ἀσφαλείας καὶ θαρραλέα ἀντιμετωπίζουμε τοὺς οἰουσιῶτε κυματισμούς, ποῦ στοὺς ὀλιγοπίστους καὶ δειλοὺς προκαλοῦν μιὰ ἀσύμφορη ναυτία. Εἶναι ἰσχυρότεροι οἱ κλυδωνισμοὶ τοῦ πλοίου τῆς ζωῆς μας ποῦ μοιάζει με πλατεῖα καὶ βαθεῖα, εἶπαμε, θάλασσα, καὶ δυνατωτέρα πρέπει νὰ εἶναι ἡ πίστις μας στὴ θεότητα τοῦ Κυρίου καὶ στὴν παρουσία του δίπλα μας. Ὁ Χριστὸς δὲν μένει ἀπλοῦς ἐπιβάτης στὸ πλοῖο μας, δὲν κοιμᾶται ἀπαλὰ ἐπάνω στὸ ὀλοκάθαρο προσκέφαλο τῆς πίστεώς μας, ἀλλ' εἶναι Κυβερνήτης του καὶ σὰν Κυβερνήτη πρέπει νὰ τὸν ἀτενίζουμε. Πῶς τάχα ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στὸν κυβερνήτη τοῦ ἀεροσκάφους γιὰ μακρυνὲς ἀποστάσεις, τοῦ πλοιάρχου, τοῦ ὁδηγοῦ σιδηροδρόμου ἢ αὐτοκινήτου; Τί εἶν' ἐκεῖνο ποῦ μᾶς κάνει νὰ ἐμπιστευώμεθα τῇ ζωῇ μας σ' ἀνθρώπους; Τὸ δίπλωμα τοῦ ὁδηγοῦ; Ἡ πεῖρα του; Ἡ πολυχρόνιος δοκιμασμένη ἰκανότης του; Μήπως δὲν ἔχουμε τόσα ἀτυχήματα, τόσα θύματα, τόσες ἀπρόβλεπτες συμπτώσεις ποῦ ἐστοίχισαν καὶ στοιχίζουν ἐξακολουθητικῶς τῇ ζωῇ πληθῶς ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων; Καὶ ὅμως ἐξαίρουμε πάντοτε τὸν ἑαυτὸ μας ἀπὸ τὸν κοινὸ γιὰ ὅλους μας κίνδυνον καὶ ἀποφασίζουμε καὶ τὸ πέταγμα δι' ἀεροπλάνου, καὶ τὴ διάσχισι τῆς θαλάσσης μετὰ τὸ πλοῖο καὶ τὰ ταξίδια μετὰ τὰ τραίνα καὶ τ' αὐτοκίνητα. Μετὰ δυσκολία ὅμως καὶ μετὰ φόβον καὶ μετὰ ἀγωνίαν καὶ μ' ἐρω-

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Ἐχει γραμματικὴ μόρφωσι, ἀλλ' ὁμολογεῖ ὅτι ἦτο «τυφλὸς στὴν ἀλήθεια». Καὶ τώρα γράφει γιὰ τὴ μετάνοια καὶ τὸ φῶτισμά του. Ἐνας σωφρονιστικὸς ὑπάλληλος τῆς Φυλακῆς, ποῦ ὁ ἔνθεος ζῆλος του καὶ ἡ ἀγάπη στοὺς κρατουμένους τὸν ἔφερε κοντὰ τους γιὰ νὰ διδάσκη καὶ παραμυθῆ μέσ' τοὺς θαλάμους, ἔγινε ὄργανο γιὰ νὰ γνωρίσῃ τὸ Χριστό. Ἄς τὸν προσέξουμε στὰ γραφόμενά του, ἀφοῦ συγχαροῦμε καὶ τὸν ἄξιο αὐτὸ ὑπάλληλο μὲ τὴ σταυροφορία ποῦ κάνει ὄχι σὰν δεσμοφύλακας, ἀλλὰ σὰν ἱεραπόστολος, ποῦ μιλάει στὴν καρδιά τους μὲ τὴ Βίβλο στὰ χέρια, βοηθῶντας ἔτσι τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Κύριος νὰ εὐλογῆ μὲ τὴν οἰκογένειάν του τὸν Σωφρονιστικὸν αὐτὸν ὑπάλληλον ποῦ «ἐχαρίτωσεν» ὁ Κύριος (Ἐφεσ. α', 6). Ἄς εὐχηθῶμεν στοὺς ὑπάρχοντας τοιούτους σήμερα νὰ προστεθοῦν

τηματικὰ περνοῦμε τὸ πέλαγος τῆς ζωῆς μας, καὶ μηχανικὰ ἐπικαλούμεθα τοῦ Θεοῦ τὴ βοήθεια ἐξ αἰτίας τῆς ὀλιγοπιστίας μας. Γέλοια, χαρές, εὐθυμία, ξεγνοιασιά καὶ διασκέδασις ὁμαδικὴ τὰ ὀχήματα ποῦ τὰ ὀδηγοῦν ἄνθρωποι καὶ ποῦ λειτουργοῦν μὲ μηχανές καὶ ἐλάσματα φθειρόμενα ἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα καὶ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή. Μελαγχολία, ἀνησυχία, ἐκνευρισμός, καταθλιπτικὴ μόνωσις καὶ αἴσθημα ἐγκαταλείψεως καὶ ἀνασφαλείας οἱ ὀλιγόπιστοι ἐπιβάτες τοῦ πλοίου τῆς ζωῆς. Γιατί; Ὅταν ὁ Χριστὸς τονίξῃ ἐμφανικὰ «Ἴδου ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν» ποιά ἀπειλητικὴ δύναμις μπορεῖ νὰ ἔχουν τὰ ἐγειρόμενα κύματά της; Τὸ ἐρώτημα, ποῦ εἶναι καὶ ἓνας ἔμμεσος ἔλεγχος τῆς ὀλιγοπιστίας τοῦ Πέτρου, «Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας» εἶναι ἐρώτημα ποῦ ἀπευθύνεται στὸν καθένα μας καὶ ἐλέγχει τὸν καθένα μας. Ὁ ἄνθρωπος χωρὶς βαθεῖα πίστι στὴ θεότητα καὶ στὴν παντοδυναμία καὶ στὴν πρόνοια τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ γιὰ μᾶς, θὰ ζῆ μὲ τὴ φοβία τῆς σήμερον καὶ τῆς αὔριον τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Γι' αὐτὸ ἄς παραδοθῆ τὸ τιμὸν τῆς ζωῆς μας στὸν Χριστὸ κι' ἄς ἀτενίζουμε μ' αἰσιοδοξία τὸ ἥσυχον λιμάνι ποῦ κατευθυνόμεθα. Γιατί, «καὶ ἄνεμος καὶ κύματα πάντα κρατεῖ ὁ σῶζων βραχίων αὐτοῦ. Σιώπα, πεφίμωσο ὅταν εἰπῆ, γαλήνη μεγάλη παντοῦ».

(Συνεχίζεται)

Ἄρχμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

και ἄλλοι πολλοὶ ἄξιοι συνεργάται τῆς Ἐκκλησίας, και μάλιστα στο Σωφρονιστικὸ Σῶμα, τὸ ὁποῖον ἔχει και εἰδικὴν και ὑψηλὴν ἀποστολὴν μέσα στὴν οἰκογένεια τῶν ἀγαπημένων τοῦ Χριστοῦ ποὺ με τὰ στοργικὰ Του λόγια «ἐν φυλακῇ ἤμην και ἤλθετε πρὸς με», θέλει νὰ στρέψῃ ὄχι ἀπλῶς τὴν προσοχὴν, ἀλλὰ τὴν καρδίαν τῆς ὑγιοῦς κοινωνίας και παντὸς ἀνθρώπου ἐλευθέρου πρὸς ἐκδηλώσεις ἐμπράκτου ἀγάπης και ἀδελφικῆς μεταχειρίσεως και τῶν ὑπὸ τὰ δεσμὰ «μιμνήσκεσθε τῶν δεσμιῶν, ὡς συνδεδεμένοι» (*Εβρ. ιγ', 3). Ἐπίσης νὰ εὐλογῇ και τὸν γράφοντα τὰς κατωτέρω γραμμὰς ἀναγεννηθέντα κρατούμενον, ποὺ τώρα ἐλεύθερος θ' ἀπολαμβάνῃ ἔξω στὴ κοινωνία τῆ καινούργια ζωῆ, μεταλαμπαδεύοντας και σκορπίζοντας τὸ φῶς και στο περιβάλλον του ποὺ θὰ ἔχῃ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὸ παράδειγμά του.

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

«...Τυφλὸς τότε μπροστὰ στὴν ἀλήθεια, φανατικὸς λάτρης τῆς ὕλης, ἔζησα μιὰ ζωῆ γεμάτη ἀπὸ περιπέτεια, σὰν ναυτικὸς σὲ κάθε μέρος, ποὺ ἀλλάζε ὄψιν ἀνάλογα με τὴν ζωὴν και τὰς συνθήκας ἐκάστου μέρους. Τ' ἀποτελέσματα τῆς ὅλης ἀμαρτωλῆς ζωῆς μου ἦσαν νὰ γηράσω πρόωρα χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῶ. Και ὅμως τυφλὸς ὅπως ἤμουν πιστεῦσα πῶς ζωῆ σὰν κι' αὐτὴ, δὲν γίνετα καλλίτερη. Αὐτὸ τὸ δρόμο χάραξα ἀπὸ τὴν ἐφηβικὴ μου ἡλικία και ἐπάνω στ' ἀχνάρια του βάδισα ἕως τὰ τριάντα τρία χρόνια μου, ποὺ εἶμαι σήμερα, πιστεῦσα δὲ πῶς καμμιά δύναμις δὲν θὰ στεκότανε ἱκανὴ νὰ με πείσῃ ν' ἀλλάξω ζωῆ, και πρὸς τί ; Μήπως μ' ἐδίδαξαν κανέναν ἄλλον δρόμον καλλίτερον ; Με αὐτὴν λοιπὸν τὴν ζωὴν μου ἐνοιωθα με τὸν ἰδικόν μου τρόπον τὸν ἑαυτό μου σὰν ἱκανοποιημένο. Ὅσο γιὰ τὸν Θεόν, ποτὲ δὲν ἀσχολήθηκα σοβαρὰ μαζί Του, οὔτε και ἐνδιαφέρθηκα νὰ τὸν γνωρίσω. Μικρὸς πῆγαινα στὴν Ἐκκλησίαν, αὐτὸ ἐγίνετο ἀπὸ συνήθειαν, ἕως ὅτου μεγάλωσα διὰ νὰ τὴν θεωρήσω και αὐτὴν τὴν συνήθειαν περιττήν, και νὰ ἔνα πρῶτ' ὅλα γκρέμισαν μπρὸς μου σὰν χάρτινος πύργος. Μόνον τότε ἀντελήφθη ἔντρομος ὅτι ὁ δρόμος ποὺ τραβοῦσε τόσον χρόνια ἦτο ἐσφαλμένος. Ἡ πλατεία λεωφόρος τῆς ἀμαρτίας κατέληγε σὲ μιὰ ἀδιάβατο ἀτραπὸ με δίχως ἄλλη διέξοδο παρὰ τὸ κατῶφλι τοῦ κατέργου ποὺ σήμερα με στεγάζει.

Προσγειωμένος στὴ σκληρὴ πραγματικότητα ζάρωσα σὲ μιὰ γωνία τοῦ κελιοῦ μου κυττάζοντας ἀφηρημένα τὴν ὀροφὴ, ἐνῶ τὸ μυαλό μου ἔτρεχε παντοῦ στο παρελθὸν ψάχνοντας ἐπίμονα νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν αἰτίαν τῆς κατάντιας μου, ἕως ὅτου ἕνα βράδυ ἀνοιξε

ἡ πόρτα τοῦ θαλάμου πού με στέγαζε γιά νά περάσῃ κοντά μας κάποιος ὑπάλληλος τῆς φυλακῆς μέ τήν Βίβλο στά χέρια. Ἦλθα, λέγει, καί πάλιν ἀπόψε παιδιά γιά νά ποῦμε μερικά πράγματα γιά τόν Θεόν μας, ὁ ὅποιος εἶναι καί ἡ μόνη ἐλπίδα στίς δύσκολες αὐτές στιγμές, εἶναι ὁ μόνος προστάτης καί παρήγορός μας. Κουταμάρες ψιθύρισα—δέν μάς ἀφίνει καί αὐτός ἡσύχους μέ τόν Θεόν— Πρώτη ἐντύπωσις—Τί περίεργο σάν νά μάντεψε ὅλην τήν ἐπανάστασι τοῦ ψυχικοῦ μου κόσμου, μέ ἐπλησίασε καί ἀφοῦ μέ ρώτησε μερικά τυπικά πράγματα, μοῦ πρότεινε νά γραφῶ στόν Χριστιανικόν "Ομιλον καί μοῦ ἐξήγησε τόν προορισμόν του. Δέν εἶχα καμμιά διάθεσι, κι' ὅμως δέν μπόρεσα νά ἀρνηθῶ, γιά δυό λόγους, ἀφ' ἐνός γιὰτί μοῦ μίλησε σάν φίλος, σάν ἀδελφός, μέ λόγια παρηγορίας, (μεγάλος ψυχολογικός παράγων ἡ καλωσύνη γιά ἓνα φυλακισμένον), καί ἀφ' ἑτέρου διότι ἔπρεπε νά ἀσχοληθῶ κάπου καί νά σκοτώσω τήν ἀνία μου, δέχτηκα (Θεοῦ βουλαί ἀνεξερεύνητοι, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος).

Καί ἔτσι ἀρχίζει ἡ νέα φάσις τῆς ζωῆς μου.

Σιγά, σιγά ἄρχισε νά διαλύεται ἡ πυκνή ὀμίχλη πού τόσα χρόνια σκέπαζε τήν ψυχή μου. Τά ὑπέροχα λόγια τοῦ Εὐαγγελίου, τῆς Διαθήκης τοῦ Θεοῦ, ἐξαφάνισαν καί τὸ τελευταῖο ἴχνος τῆς ὀμίχλης κι' ἔτσι μπόρεσα νά διακρίνω τίς πρῶτες ἀναλαμπές τοῦ τηλαυγοῦς φάρου τῆς ἀληθείας, τοῦ φάρου πού Ἐκεῖνος ἀναψε μέ τόν ἐρχομό Του στόν κόσμον γιά νά φωτίσῃ τὰ σκοτισμένα πλήθη τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ Θεός τῆς ἀγάπης, τῆς καλωσύνης καί τῆς συγγνώμης, πού σάν ἄνθρωπος ἐδῶ καί 20 αἰῶνες ἐξεκίνησε ἀπό τὸ ταπεινὸ χωριὸ τῆς Γαλιλαίας γιά νά φέρῃ στοὺς ὡμούς Του τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν ὅλου τοῦ Κόσμου, καί πού γιά τὴ σωτηρία του ἐσταυρώθη, «ἦλθον, λέγει, διακονῆσαι καί δοῦναι τὴν ψυχὴν μου λύτρον ἀντι πολλῶν» (Ματθ. κ', 28)... Νά πῶς πλησίασα τόν Θεόν, ἡ φυλακὴ γιά μένα σήμερα, μέ τήν δύναμι Του, μοῦ ἔγινε ὑποφερτὴ καί εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ὁμολογήσω ὅτι παρ' ὅλη τὴν δυσάρεστον θέσι μου οὐδέποτε στὸ παρελθόν ἔνοιωσα τέτοια ψυχικὴ γαλήνη. Τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητα βάλσαμο γιά τοὺς πονεμένους καί δικαίως οἱ Μαθηταί Του τοῦ εἶπαν «...λόγους ζωῆς αἰωνίου ἔχεις» (Ἰωάν. στ', 68). Ἡ θεία Δικαιοσύνη Του εἶναι ἀφθαστος, τὰ λόγια Του ὑπέροχα, γεμάτα ζωὴ «τὰ ρήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν Πνεῦμά ἐστι καί ζωὴ ἐστίν» (Ἰωάν. ζ', 63). Σήμερον, ἐγὼ, χθесινός, ἄπιστος, κλίνω εὐλαβικά τὸ γόνυ ἐναντι τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, πού λέγεται Θεός, καί πού ἐν ἀγνοίᾳ μου βαρεῖα εἶχα ἀσεβῆσει. Καί ἂν οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι διὰ τῆς κατηχήσεως πλησιάσουν τόν Θεόν καί βιδίσουν πραγματικά τοῦ Χριστοῦ τὰ ἴχνη, τὴν ζωὴν, τὸ Εὐαγγέλιόν Του, θὰ ἀποφύγουν τοὺς καταστρεπτικούς σκοπέλους πού διέρ-

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΑΡΙΘΜΟΥΣ»

Ἑπὶ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Παράπτωμα τοῦ Μωϋσῆ γύρω ἀπὸ τὸ νερὸ τῆς ἀντιλογίας.

Ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ
ποτέ δὲν πρέπει νὰ ἐξάπτεται.

Ὅταν στὴν ἔρημο τοῦ Σιν οἱ Ἑβραῖοι, ταλαιπωρημένοι ἀπὸ τὴ δίψα, θρηνηλογοῦσαν· καὶ ὁ Μωϋσῆς, μετὰ Θεοῦ πρόσταγμα, ἔβγαλε νερὸ ἀπὸ τοὺς βράχους καὶ τοὺς ἐπότισεν, ὁ Θεὸς ἤλεγξεν ἐπιτιμητικὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ τοῦ Μωϋσῆ καὶ τοῦ Ἀαρὼν («ὅτι οὐκ ἐπιστεύσατε ἀγίασαι με ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ»). γιὰτὶ δὲν ἐδείξατε πίστη ν' ἀγιασθῆ τ' ὄνομά μου μπροστὰ στὰ μάτια τῶν Ἑβραίων. Καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο, καὶ γιὰ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ ἀποφάσισε νὰ μὴν τὸ καταξιωθοῦνε αὐτοὶ νὰ μπάσουν τὸ λαὸ στὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας· «Διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν Συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν, ἣν δέδωκα αὐτοῖς» (Ἀριθ. κ', 12).

Σὲ τί λοιπὸν λάθεψαν οἱ δυὸ αὐτοὶ δοῦλοι τοῦ Κυρίου; Ποῦ βρίσκεται ἡ ἀπιστία τους; Αὐτοὶ φαίνεται πὼς ἔβαλαν ἔμπρὸς καὶ πὼς ἔκαμαν αὐτὸ πού τοὺς

χονται τώρα. Ἐγὼ σήμερα εὐχαριστῶ τὸν Θεόν μου, πού μοῦ ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ τὸν γνωρίσω καὶ ἐλπίζω μιὰ μέρα, ὅταν εὐρεθῶ ἐνώπιόν Του, νὰ ἀκούσω τὰ ὑπέροχα ἐκεῖνα λόγια, «εὐγε πιστὲ καὶ καλὲ δοῦλε, εἰς ὀλίγον ἐφάνης πιστὸς ἐπὶ πολλῶν θέλω σὲ καταστήσῃ». Καὶ καταλήγω, μόνον κανεὸς ἡ καρδιά ραγισμένη ἀπὸ τὴ θλιβερὴ παγωνιά τῆς ὕλης καὶ τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, τὴ πεζότητα, πού ἔχει πῆξει μέσα στὴ θολοῦρα τῶν σκοτεινῶν νερῶν τῆ κάθε ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ καὶ ἂν ἡ ψυχὴ αὕτη λύγισε, ἀπὸ τὸ βαρὺ φορτίο τοῦ πόνου καὶ τῆς λύπης, καὶ ζήτησε καταφύγιον καὶ παρηγοριὰ κοντὰ στὸν Θεὸ, αὐτὸς μόνον θὰ νοιώσῃ τὸ τρανὸ μυστικὸ πού κρύβουν οἱ φτωχὰς αὐτὲς σελίδες...».

πρόσταξε ὁ Θεός· φαίνεται ὅμως πῶς δὲν τῶκαμαν, ὅπως τῶθελεν αὐτός, μὲ πίστη δηλαδὴ ἀδίστακτη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ μὲ προθυμία καὶ καλωσύνη γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Τῶκαμαν μὲ κάποιο δισταγμὸ καὶ μὲ δυσφορία, καὶ μὲ κάποιο παραπικρασμὸ τῆς ψυχῆς τους ποὺ ἦτανε πλέον βαρεῖα καὶ κουρασμένη. Αὐτὴν τὴν ἐρμηνεία δίνουν καὶ οἱ Πατέρες· «Μωϋσῆς ἔδοξε τῇ ἀπιστίᾳ τοῦ λαοῦ συνοκλάναι» πῶς μαζί μὲ τὸν λαὸ γονάτισεν, ἀπὸ τὴν ἀπιστία κι' αὐτός, ὅπως λέγει ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης. «Οὐ μετὰ τῆς συνήθους ἀρμονίας τῷ θεῷ προστάγματι διηκόνησεν, ἀλλ' ἀμφιβολίαν τινὰ τοῖς λόγοις ἀναμίξας, τὴν πέτραν ἐπάταξε καὶ τὸ ὕδωρ ἐξήγαγε»· δὲν ὑπέρητησε τὸ θεῖο πρόσταγμα, μὲ τὴν συνηθισμένη του προθυμία· ἀλλὰ φανέρωσε κάποιαν ἀμφιβολίαν στὰ λόγια Του καὶ κτύπησε τὴν πέτρα, ποὺ ἔβγαλε τὸ νερό, μὲ δισταγμὸ. Ἔτσι λέει ὁ Θεοδώρητος.

Ἄλλοι πάλι δικαιολογοῦνε τὸ λάθος αὐτὸ τοῦ Μωϋσῆ μ' ἄλλες αἰτίες. Καὶ λένε, πῶς ἦτανε τάχα λυπημένος γιὰ τὸ θάνατο τῆς ἀδελφῆς του· κι' ἄλλοι, πῶς ἦτανε ἀγανακτισμένος γιὰ τὴν ἀστάθεια τῶν Ἑβραίων· κι' ἄλλοι τ' ἀποδίδουνε σὲ ὀλιγοψυχία καὶ σὲ κούραση. Ὅλοι τους ὅμως σημειώνουνε, πῶς ὁ Προφήτης ἐφανέρωσε στὰ λόγια του κάποια δυσπιστία, ποὺ εἶχε τὴν ἀφορμὴ τῆς στὸ θῆλωμα τοῦ νοῦ του καὶ στὴν παραζάλη του, ὅπως τὸ λέει κι' ὁ Δαβίδ· «Καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη Μωϋσῆς δι' αὐτούς» (Ψαλμ. ρε', 32)· φανέρωσε δηλαδὴ τὴν ἀπιστία θεληματικὰ του καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ ἐπειδὴ τὸν εἶχανε παραζαλίσει οἱ ἀντιλογίες τοῦ λαοῦ καὶ δὲν ἦτανε τὸ μυαλό του καθαρὸ καὶ στὴ θέση του. Μὰ ὅτι-δήποτε κι' ἂν εἶπῃ κανεῖς, ποτέ του δὲν θὰ μπορέσῃ ν' ἀποδείξῃ πῶς ὁ Μωϋσῆς στὴν περίστασι αὐτὴν ἦτανε ἀθῶος κι' ἀφεγάδιαστος.

Τὸ χρέος τοῦ Μωϋσῆ καὶ τοῦ Ἄαρὼν ἦτανε, ἀφοῦ

συγκέντρωσαν τὸ λαό, ὅπως τὸ πρόσταξεν ὁ Θεὸς ν' ἀφήσουνε τὰ λόγια καὶ νὰ στραφοῦνε πρὸς τὴν πέτρα, μὲ τὴ θαυματουργὸν ράβδον ποὺ κρατοῦσανε στὰ χέρια τους, καὶ κτυπώντας τὴν, νὰ τὴν προστάξουν ἀδίστακτα, ἐξ ὀνόματος τοῦ Κυρίου, ν' ἀναβλύσῃ νερὸ ἄφθονο καὶ δροσερό, ποὺ νὰ ξεδιψάσῃ μ' αὐτὸ ἡ Συναγωγὴ. Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ κάνουν κι' αὐτὸ τοὺς πρόσταξεν ὁ Θεός, ἐπὶ λέξει: «Λάβε τὴν ράβδον σου καὶ ἐκκλησίασον τὴν Συναγωγὴν Σὺ καὶ Ἰακώβ, ὁ ἀδελφός σου· καὶ λαλήσατε πρὸς τὴν πέτραν ἐναντίον αὐτῶν, καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς» (Ἀριθ. κ', 8). Αὐτοὶ ὅμως, ἢ γιατί ἦτανε θλιμμένοι γιὰ τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς τους Μαρίας, ποὺ εἶχε πεθάνει ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες· ἢ γιατί ἦτανε βαρύνκαρδοι ἀπὸ τὶς μουρμούρες, τὶς γκρίνιες καὶ τὶς ἀδιάκοπες ἀχάριστες κατηγορίες, ποὺ τοὺς ἐφόρτωνεν ὁ λαός· ἀντὶ ν' ἀπευθυνθοῦνε ἐπιτακτικὰ στὴν πέτρα, ὅπως τοὺς πρόσταξεν κατηγορηματικὰ ὁ Θεός: «Λαλήσατε πρὸς πέτραν», ἀποτάθησαν πρὸς τὸ λαὸν χλευαστικὰ καὶ θυμωμένα καὶ τοὺς εἶπεν ὁ Μωϋσῆς («Ἀκούσατέ μου οἱ ἀπειθεῖς, ἀκούσατέ μου»). Τί τάχα φαντάζεσθε; Καὶ τί περνᾷ ἀπὸ τὸν νοῦ σας; Μήπως καὶ θέλετε νὰ σᾶς βγάλωμε νερὸ κι' ἀπὸ τὸν σκληρόβραχον αὐτόν; «Μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξωμεν ὑμῖν ὕδωρ;» (Ἀριθ. κ', 10). Ἐπειτα κτύπησε μιὰ φορὰ δυνατὰ τὴν πέτρα καὶ τὴν ξανακτύπησεν ἄλλη μιὰ φορὰ, κι' ἀνάβλυσε παρευθὺς ἄφθονο νερό. «Καὶ ἐπάρας Μωϋσῆς τὴν χειρὰ αὐτοῦ ἐπάταξε τὴν πέτραν τῇ ράβδῳ δις· καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ πολὺ· καὶ ἔπιεν ἡ Συναγωγὴ καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν» (Ἀριθ. κ', 11).

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸ βρίσκει μεγάλο τὸ σφάλμα αὐτὸ τοῦ Μωϋσῆ. Κι' ὄχι τόσο γιὰ τὴν παρακοὴν ποὺ φανερώνει· γιατί κι' ἄλλες φορές ἔπεσε σ' αὐτὸ τὸ λάθος ὁ Μωϋσῆς: «Καὶ πρὸ τούτου—λέγει—παρήκουσε. Καὶ γὰρ ἀντεῖπε τῷ Θεῷ καὶ ἄπαξ καὶ δις, πεμπόμενος εἰς Αἴγυπτον... Καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπὶ τῆς ἐρήμου, διηπό-

ρησεν λέγων, ἑξακόσiai χιλιάδες εἰσι πεζῶν· καὶ σὺ εἴπας κρέα δώσω αὐτοῖς... Καὶ μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν ἀπεδυσπέτησε καὶ τὴν τοῦ δήμου προστασίαν παρητήσατο... Ἄλλ' ἐκεῖνα μὲν ἰδίᾳ καὶ λανθανόντως συνέβη...». Αὐτὰ ὅμως, λέει ὁ θεῖος Χρῆστος Ἰησοῦς γινῆκανε φανερὰ κί' ἀδίστακτα μπροστὰ στὸ λαὸ καὶ τὸν ἐσκανδάλισαν· κί' ἐπομένως τὸν ἔβλαψαν· «Τοῦτο δὲ φανερῶς, καὶ ἐπὶ τοῦ δήμου παντὸς ἡμαρτάνετο...». Κί' ἐγώ, ἂν ἤμουνα ἐκεῖ τότε, ἀνακατωμένος μὲ τοὺς Ἑβραίους, κί' ἐγώ, χωρὶς ἄλλο, θὰ σκανδαλιζόμουνα, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι. Τὸ χρέος τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Θεοῦ εἶναι ὄχι μονάχα νὰ ἐκτελῇ τὸ θεῖο του θέλημα, ἀλλὰ νὰ τὸ ἐκτελῇ καὶ μὲ τὸν τρόπο πού ταιριάζει. Τὰ καλὰ πρέπει νὰ γίνωνται καὶ μὲ καλὸ τρόπο. Ἄλλοιῶτικα, αὐτὰ πού δὲν γίνονται μὲ τρόπο καλὸ, στὴν πραγματικότητά δὲν εἶναι καλὰ· Ὁ βαρὺς καὶ δύσκολος χαρακτήρας, τὸ αὐστηρὸ καὶ ἀγριωπὸ ὕφος, καὶ ἡ πικρόχολη, βάνουση καὶ ὑβριστικὴ συμπεριφορὰ στὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς ἄλλους δὲν εἶναι σωστά· καὶ δὲν τὸ συγχωρῶ οὔτε καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς ἁγίους. Δὲν τὸ ἐπαινῶ, οὔτε κί' ἂν τοὺς βλέπω νὰ κάνουνε θαύματα.

**Ἄδελφός πού δὲν εὐεργετεῖ τὸν ἀδελφὸ
οὔτε κί' ὅταν μπορῇ νὰ τὸ κἀνῃ, δίχως νὰ ζημιωθῇ διόλου.**

Οἱ Ἑβραῖοι παρακαλοῦνε καὶ προσπέφτουνε στὸν βασιλέα Ἐδώμ, νὰ συγκατατεθῇ νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ περάσουνε μονάχα ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ Βασιλείου του, γιὰ νὰμποῦνε στὴ γῆ τῆς Χαναάν, πού τοὺς τὴν ἔταξε, σὰν κληρονομία τους, ὁ Θεός. Καὶ παρακαλώντας νὰ τοὺς κάμῃ τὴ χάρη αὐτῆ τ' ἀράδιαζαν πρῶτα πρῶτα τὴ συγγένειά τους πού τοὺς ἔκανε τόσο στενά, σὰν δυὸ ἔθνη πού κατάγονται ἀπὸ δυὸ ἀδελφούς· τῶν Ἐδωμιτῶν μὲν ἀπὸ τὸν Ἡσαῦ, τῶν Ἑβραίων δὲ ἀπὸ τὸν Ἰακώβ· «τάδε λέγει ὁ ἀδελφός σου Ἰσραήλ...» (Ἀριθ. κ', 14). Τοὺς ἐπρόβαλλαν κατόπιν τὰ φοβερὰ δεινοπα-

θήματά τους και τὴν σκληρὴν κι' ἀπάνθρωπη συμπεριφορὰν ἀπέναντί τους τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τὰ ὅσα φοβερὰ ὑπόφεραν· πού δὲν ἦτανε ἄγνωρα, μὰ τὰ ξέρανε καὶ οἱ Ἑδωμίτες· «Σὺ ἐπίστη πάντα τὸν μόχθον τὸν εὐρόντα ἡμᾶς...». Καὶ κατόπιν προβάλλανε καὶ ὑποστηρίζανε, πὼς δὲν εἶχανε νὰ ζημιωθοῦνε σὲ τίποτα, ἂν τοὺς ἀφήνανε νὰ περάσουνε. Θὰ περάσωμε, τοὺς ἔλεγαν, ἀπὸ τὸν συνηθισμένο, τὸν κοινὸ καὶ τὸν κοσμοπάτητο δρόμο, χωρὶς νὰ παρεκκλίνωμε καὶ νὰ ξεστρατίσωμε διόλου, οὔτε πρὸς τὰ δεξιὰ κι' οὔτε πρὸς τ' ἀριστερά· καὶ χωρὶς νὰ σᾶς βλάψωμεν διόλου κι' οὔτε νὰ σᾶς κάμωμε καὶ τὴν παραμικρὴ ζημιὰ στὰ σπαρτὰ σας καὶ στὰ λογιῆς λογιῆς καρπίσματα τῶν χωραφιῶν σας· καὶ χωρὶς νὰ πάρωμε οὔτε μιὰ σταλαγματιὰ νερὸ ἀπὸ τὰ πηγάδια σας. Ἡ ἂν τύχη νὰ πιοῦμε ἐμεῖς ἢ τὰ ζωντανά μας, σᾶς ὑποσχόμεσθε νὰ σᾶς τὸ πληρώσωμε· «Ὁδῶ βασιλικῇ πορευσόμεθα... οὐκ ἐκκλινοῦμεν δεξιὰ, οὐδὲ εὐώνυμα... ἐὰν δὲ τοῦ ὕδατός σου πῖωμεν ἐγὼ τε καὶ τὰ κτήνη μου, δώσω τιμὴν σοι...» (Ἄριθ. κ', 17, 19).

Μὴ φοβᾶσθε, ἀδέλφια μας Ἑδωμίτες, δὲν θὰ σᾶς ζημιώσωμεν, οὔτε καὶ θὰ σᾶς ἐνοχλήσωμε καὶ στὸ παραμικρό. Ριζοβουνιά, ριζοβουνιά θὰ περάσωμε· «Τὸ πρᾶγμα οὐδὲν ἐστὶ· παρὰ τὸ ὅρος παρελευσόμεθα». Ἐ, τί νομίζετε λοιπόν; Τὰ δεχθήκανε αὐτὰ τὰ δικαιοτάτα αἰτήματά τους οἱ σκληροὶ κι' ἀπάνθρωποι Ἑδωμίτες; Ὅχι; μὲ κανένα τρόπο. Οὔτε ὡς συγγενεῖς τοὺς τιμοῦνε οἱ Ἑδωμίτες, οὔτε καὶ τοὺς ἐπιτρέπουνε, σὰν ἄβλαβο, τὸ πέρασμά τους. Ὡ, τί ἀπάνθρωπη θηριωδία! Οἱ ἀδελφοὶ δὲν λυποῦνται τοὺς ἀδελφούς τους, οὔτε κι' ὅταν τοὺς ἐνώνη ἢ συγγένεια τοῦ αἵματος. Δὲν δοῦς συμπονᾶνε. Καὶ δὲν δείχνουνε καμμιά συγκατάβαση καὶ δὲν τοὺς κάνουνε καὶ τὴν παραμικρότερη χάρη, κι' ὅταν ἀκόμη μποροῦνε νὰ τὴν κάνουνε ὅλως διόλου ἄκοπα καὶ χωρὶς νὰ ἐνοχληθοῦνε διόλου. Κι' ὁ ἀδελφός

Ἐδωμίτης δὲν στέργει νὰ πατήσῃ, οὔτε περαστικός, τῆ γῆ του ὁ ἀδελφός του Ἰσραηλίτης· «Οὐ διελεύσῃ δι' ἐμοῦ» (Ἀριθ. κ', 20). Κι' ὄχι μονάχα αὐτό· παρὰ κι' ἐξοπλίζεται ἐναντίον του· κι' ἐκστρατεύει, μὲ πολυάριθμο στρατό, γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ περάσῃ καὶ γιὰ νὰ τὸν ἀποδιώξῃ· «Καὶ ἐξῆλθεν Ἐδὼμ εἰς συνάντησιν αὐτῷ ἐν ὄχλῳ βαρεῖ, καὶ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ...». Ὡ γενεὰ σκληρῆ, κι' ἀσυγκ τάβατη, κι' ἀσυμφιλίωτη καὶ μισοσυγγενικὴ καὶ μισόφυλη! Αἷμα ποῦ δὲν γνωρίζει τὸ αἷμα του.

Ἄλλὰ πόσοι εἶναι καὶ στοὺς καιροὺς μας αὐτοὺς κι' ἀνάμεσά μας, παρόμοιοι Ἐδωμίτες! Τοὺς πιστεύεις πὼς εἶναι δικοί σου, καὶ τοὺς βρίσκεις ὅλως διόλου ξένους κι' ἀδιάφορους. Τοὺς πλησιάζεις, κι' αὐτοὶ σ' ἀποφεύγουνε. Τοὺς ζητᾶς καὶ τοὺς προσφέρεις εἰρήνη, κι' αὐτοὶ σ' ἀπαντοῦνε μὲ πόλεμο. Δὲν τοὺς ζητᾶς οὔτε νὰ σὲ συνδράμουνε· καὶ σὺ βρίσκεις αὐτὸ ποῦ δὲν τὸ πιστευες καὶ δὲν τῶβαζεν ὁ νοῦς σου, τὸν κατατρεγμὸ σου δηλαδή. Τοὺς ζητᾶς γῆ γιὰ νὰ περάσῃς, νερὸ γιὰ νὰ πιῆς καὶ μάλιστα νὰ τοὺς τὸ πληρώσῃς, καὶ βρίσκεις ἀπέναντί σου ὄχτροὺς ὀπλισμένους, καὶ ποῦ εἶναι ἔτοιμοι νὰ σὲ ποτίσουνε φαρμάκι καὶ χολή. Καὶ μ' ἓνα λόγο τοὺς ἀπευθύνεσαι σὰν ἀδελφός καὶ τοὺς βρίσκεις ἐχθροὺς σου καὶ διῶκτες σου. Εἶχες κάποια ἐλπίδα κι' ἐχρειαζόσουνε κάποια βοήθεια, κι' ἔπεσες σ' ἐχθρητα καὶ σὲ κατατρεγμὸ.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδ. ΘΕΟΛΟΓΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

β) σύζυγοι και γονεῖς.

Ἄλλ' αὐτὴ ἡ ἐξιδανικευμένη ζωὴ τοὺς, ποῦναι γερὰ θεμελιωμένη στὸ βράχο τῆς πίστεως, ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα, νὰ ἐκπληρώνωνται ὅλα τὰ καθήκοντα μὲ θρησκευτικὴ εὐλάβεια. Καὶ βέβαια οἱ σύζυγοι ἂν ἔχουν τοὺς γονεῖς τοὺς, ξέρουν νὰ τοὺς τιμοῦν καὶ νὰ τοὺς σέβωνται. Λαβαίνουν ὑπ' ὄψι σοβαρὰ τὰ ὅσα ἡ θεϊκὴ νομοθεσία περιλαβαίνει· «ὁ τιμῶν πατέρα ἐξιδάσεται ἀμαρτίας, καὶ ὡς ὁ ἀποθησαυρίζων, ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ· ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ὑπὸ τέκνων, καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται· ὁ δοξάζων πατέρα μακροημερεύσει...ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου, ἵνα ἐπέλθῃ σοὶ εὐλογία παρ' αὐτοῦ» (Σ.Σειράχ γ', 3—8). «Τίμα τοὺς πενθεροὺς σου, αὐτοὶ νῦν γονεῖς σοῦ εἰσιν» (Τωβίτ, ι', 12).

Σὰν γονεῖς κι' αὐτοὶ πολὺ περισσότερο καταλαβαίνουν, ὅτι εἶναι ὁ πατέρας κι' ἡ μητέρα οἱ μεγαλύτεροι εὐεργέτες μας. Ἡ μητέρα ἔδαπάνησε τὴν ἰδική της ζωὴ γιὰ μᾶς. Σκελετὸς κατήντησε γιὰ νὰ προσθέσῃ αἷμα στὸ σπλάγγχο της καὶ νὰ τοῦ συντηρήσῃ τὴ ζωὴ. Ὅλες της τὶς δυνάμεις ἐθυσίασε. Αὐτὴ τὴν ἡσυχία της. Ἐπέρασε τόσες καὶ τόσες ἀγωνίες, ξενύχτια, ἀγρυπνίες. Ὡ! Ἡ ἱερὴ αὐτὴ μορφὴ, ἡ ἀφανὴς ἡρωίδα ἔλυσε σὰν λαμπάδα νύχτα καὶ μέρα στὴν ὑπηρεσία τῶν παιδιῶν της!

Ὁ πατέρας πάλι ἐμόχθησε πολὺ. Στὴν ἐργασία του ἔχυσε ἄφθοιο ἰδρῶτα γιὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ μέσα καὶ νάχη χορτασμένη πάντα τὴν οἰκογένειά του, καὶ ἐφωδιασμένη μὲ ἐνδύματα κι' ὅλα τ' ἀναγκαῖα. Πόσες φορές δὲν ἀκούσθηκε νὰ λέῃ· «ἄς πεθάνω ἐγώ. Θέλω νὰ ζήσουν τὰ παιδιὰ μου»! Νὰ τὸ ἡρωϊκὸ φρόνημα ποῦχουν μυριάδες Ἑλλήνων γονέων!

Γι' αὐτὸ ἡ Γραφή, δηλ. τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ζητεῖ νὰ μὴ τοὺς πικραίνουμε, ἔστω κι' ἂν ἔχουν ἰδιοτροπίες κι' ἐλαττώματα. Ὑστερα ἀπὸ τόσους μόχθους, φυσικὸ εἶναι αὐτό. Κανεὶς δὲν εἶναι τέλειος. Μὲ ὑπομονὴ κι' ἀνωτερότητα, μὲ ἀνοχὴ χριστιανικὴ, χωρὶς ν' ἀποβλέπουμε σὲ ὑλικά ὀφέλη πρέπει νάχωμε βαθύτατο σεβασμὸ στοὺς γονεῖς.

Γι' αὐτὸ εἶναι ἀληθινὰ «ἐπικατάρτος ὁ ἀτιμάζων πατέρα αὐτοῦ ἢ μητέρα αὐτοῦ» (Δευτ. κζ', 16) «Υἱὸς σοφὸς (συνετὸς) εὐφραίνει πατέρα· υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη τῇ μητρὶ» (Παροιμ. ι', 1). Ἐπόμενος «ἐν ὄλῃ καρδίᾳ δόξασον τὸν πατέρα σου

καὶ μητρὸς ὠδίνας μὴ ἐπιλάθῃ· μνήσθητι ὅτι δι' αὐτῶν ἐγεννήθης καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς καθὼς αὐτοὶ σοι;» (Σ. Σειρ. ζ', 27—28).

Ὁ φόβος κι' ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐμπνέουν σεβασμὸ καὶ ἀγάπη πρὸς τοὺς γέροντας γονεῖς. Δημιουργεῖ τὸ ἀμέριστο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐκπλήρωσι τοῦ καθήκοντος τῆς περιθάλψεώς τους. Καὶ τὸ παιδικὸ φίλτρο, ἡ ἰδανικὴ ἀγάπη τοῦ παιδιοῦ πάντοτε θέλει ν' ἀνθίζῃ στὰ χεῖλη τῶν γονέων του τὸ μειδιάμα τῆς εὐφροσύνης. Χαίρεται πραγματικὰ σὰν βλέπει τὰ μάτια τους ν' ἀντανακλοῦν τὸ φῶς, τὴ γαλήνη, τὴν ἱκανοποίηση τῆς ζωῆς, τὴν αἰθρία τοῦ οὐρανοῦ μας. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποβλέπει στὸ νὰ προστατεύσῃ ἀπὸ κάθε πλευρὰ τὰ γηρατεία.

Σήμερα ὅμως ὁ ὕλισμὸς τὸ ἀποκλείει αὐτό. Καὶ ὑλόφρονα παιδιά, μὲ σκληρὴ καὶ ἄστοργη καρδιά, τοὺς ρίχνουν στοὺς δρόμους, χωρὶς νὰ ντρέπωνται ποῦναι πεινασμένοι, ρακένδυτοι, σ' ἀξιοθρήνητη κατάστασι. Ζεχνοῦν δυστυχῶς τὰ τόσα καὶ τόσα πού αὐτοὶ τοὺς πρόσφεραν. Κι' ἐνῶ τώρα σκορποῦν ἀσυλλόγιστα σὲ πολυτέλειες καὶ ματαιοδοξίες καὶ σὲ ἄλλα πολλὰ περιττὰ ἔξοδα, δὲν στρέφουν νὰ κυττάξουν μὲ βλέμμα συμπόνιας τοὺς δυστυχισμένους γονεῖς τους. Ἄλλ'εἶναι κι' αὐτὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ ψευτοπολιτισμοῦ μας. Εἶναι ὀλέθριο κατάντημα ὅλων αὐτῶν ποῦγιναν πλούσιοι — μὲ θεμιτὰ ἢ ἀθέμιτα μέσα — καὶ ντρέπονται γιὰ τοὺς ἄσημους γονεῖς τους! Τὶ κρίμα!

Ἄλλὰ τί παράδειγμα δείχνουν στὰ δικά τους παιδιά; Εἶναι ἔτοιμα τὴν ἴδια διαγωγὴ καὶ πρὸς αὐτοὺς νὰ δεῖξουν. Νὰ καὶ τὸ ἰδικὸ τους συμφέρον τι ὑποδεικνύει. Σεβασμὸς, λοιπόν, εὐλάβεια, ἀγάπη στὰ γηρατεία. Καὶ στοὺς γονεῖς καὶ τῶν δυὸ συζύγων χρειάζεται ἡ ἴδια μεταχείρησι. Δηλαδή ἀκόμη καὶ στὸ πρόσωπο τῆς πεθερᾶς πρέπει νὰ δείχεται σεβασμὸς πολὺς κι' ἀγάπη. Γιατί, εἶναι σχεδὸν μητέρα καὶ γιὰ τὴ νύφη. Καὶ γιὰ ν' ἀποφεύγωνται ἀναστατώσεις, λογομαχίες, αὐτὴ ἡ ἀποσύνθεσι τοῦ σπιτιοῦ, χρειάζεται καλὴ συμπεριφορὰ, ἀλληλοσεβασμὸς, τέλεια ἀγάπη, πού θὰ τὴν σκλαβώσῃ. Καὶ σὲ περίπτωσι ἀκόμη, πού ἔχει ἀνυπόφορες ἰδιοτροπίες καὶ καταπληγώνεται ψυχικὰ ἢ νύφη, πάλι πρέπει — σὰν μικρότερη — ν' ἀποδειχθῇ βράχος καρτερίας, ἴσως καὶ μάρτυρας ἀπ' τὶς στενοχώριες καὶ κακοπαθήσεις, πού ὀπωσδήποτε ὅμως θὰ λάβῃ ἀπ' τὸ Θεὸ πλούσια τὴν ἀνταμοιβή της. «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακρορρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐξοδ. κ', 12).

Ἐξ ἄλλου αὐτὸς ὁ Ἀρχηγὸς τῆς πίστεώς μας, ὁ Ἰησοῦς

Χριστός, έντονα διδάσκει μέ τὸ στοργικό Του ένδιαφέρον, πού ἔδειξε ἀπ' αὐτὸ τὸ μαρτυρικό Σταυρό Του, γιὰ τὴν πάναγνη Μητέρα Του (Ίωάν. ιθ', 26—27. Πρβλ. καὶ τὸ φωτεινὸ παράδειγμα τοῦ παγκάλου Ἰωσήφ πρὸς τὸν γέροντα πατέρα του Ἰακώβ. Γεν. μς', μζ' ἔξ.). Σ' αὐτὸ λοιπὸν ιδιαίτερα χρειάζεται μίμησις. Ἀγάπη καὶ ένδιαφέρον στοργικὸν νὰ τοὺς δευχθῆ. Μέριμνα γιὰ τὴ συντήρησί τους μέ τὴν ἀποφυγὴ ἔστω καὶ στέρησι τῶν περιπτώων ἢ κι' ἀπ' τὸ ὑστέρημα. Μέριμνα γιὰ νὰ περάσουν εἰρηνικά τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς τους. Μέριμνα καὶ γι' αὐτὴ τὴ ψυχὴ τους. Ὅσο ζοῦν γιὰ νὰ προσεύχωνται, ἂν δὲν προσεύχωνται. Νὰ ἐκκλησιάζωνται, ἐφ' ὅσον ἤμποροῦν. Νὰ ἐξομολογοῦνται, γιὰ νάναί ἔτοιμοι. Νὰ κοινωνοῦν τ' ἄχραντα Μυστήρια, τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου, συχνὰ κι' ὄχι τὴν τελευταῖα στιγμή, πού χάνουν πιά ὅλως διόλου τίς αἰσθήσεις των, ὅποτε δὲν ἐπιτρέπεται πιά ἡ μετάδοσις, σύμφωνα μέ τὸ 83 κανόνα τῆς Στ' (Πενθέκτης) Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πού λέγει: «Μηδεὶς τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων (τ.ἔ. τῶν θνησκόντων, ἀλλ' οὐχὶ τελευτησάντων) τῆς εὐχαριστίας μεταδιδότω· γέγραπται γάρ, λάβετε, φάγετε· τὰ δὲ τῶν νεκρῶν σώματα, οὐδὲ λαβεῖν δύνανται, οὐδὲ φαγεῖν». Κι' ὅταν φύγουν ἀπ' αὐτὸ τὸν κόσμον, πάλι στοργικὴ θύμησι καὶ φροντίδα γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τους, μέ προσευχὲς καὶ δεήσεις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Θάχουν πάντα μπροστά τους τὴν ἀγάπη, τὴν αὐταπάρησι, τὴν πίστι καὶ τὸ θάρρος, τῆς ψυχῆς τους τὴν ὡραιότητα, ἐν πάσῃ περιπτώσει τὴ μορφή τοῦ πατέρα ἢ τῆς μητέρας τους!

Ἀλλὰ κι' οἱ γέροντες γονεῖς καὶ μάλιστα ὁ πεθερὸς κι' ἡ πεθερά, πρέπει νάχουν πνεῦμα ὑπομονῆς, κατανοήσεως, ἀνοχῆς. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ τὰ θέλουν ὅλα δικά τους. Οὔτε ἄλλως τε ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προβάλλουν ἀξιώσεις γιὰ τὴ διοίκηση τῆς οἰκογένειας τῶν παιδιῶν τους. Πέραν μιᾶς συμβουλῆς, δὲν ἤμποροῦν μ' ἐπιμονὴ ν' ἀπαιτοῦν τὴν υἰοθέτησι ὅλων τῶν προτάσεων καὶ ὑποδείξεων τους, καλῶν ἢ κακῶν. Ἐπειτα δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦν, πῶς οἱ δυὸ νέοι σύζυγοι ἔχουν ἀναλάβει μπροστὰ στὸ Θεὸ ὀλόκληρη τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν πορεία τῆς οἰκογενείας τους. Ἐπομένως ἔχουν κι' αὐτοὶ τὴν ἱερὴ ὑποχρέωση ν' ἀγαποῦν εἰλικρινὰ τὰ παιδιά τους. Νὰ τὰ βοηθοῦν, ἂν ἤμποροῦν. Νὰ μακροθυμοῦν καὶ ν' ἀνέχωνται μέ τὴ σειρά τους ὅ,τιδήποτε ἤθελε συμβῆ, ἱκανὸ γιὰ νὰ τοὺς ψυχράνη. Ἀνάμεσά τους πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται τοῦ ἀγίου Παύλου ὁ λόγος «ἀνεχόμενοι ἀλλήλων», δηλ. ν' ἀνέχεσθε ὁ ἕνας τίς ἀδυναμίες τοῦ ἄλλου καὶ νὰ χαρίζεσθε καὶ νὰ συγχωρῆσθε ἀναμε-

ταξύ σας, ἐὰν κανένας ἔχη κάτι παράπονον κατὰ τοῦ ἄλλου (Κολοσ. γ', 13). «Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ» (Γαλ. ζ', 2).

γ) Τὰ παιδιὰ στὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ.

Ὅταν εἶναι καλλιεργημένα ψυχικὰ ἀπὸ γονεῖς χριστιανούς, ἀναμφισβήτητα δείχνουν καὶ ἀνάμεσά τους πνεῦμα ἀγάπης καὶ χριστιανικῆς φιλαδελφίας. Δὲν ἐπιτρέπουν ν' ἀναφύωνται μίση καὶ φθόνοι κατὰ τὴν καθημερινή τους ἀναστροφή. Δὲν ὑποβλέπει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Δὲν δημιουργοῦν ἀναστάτωση στὴν οἰκογένεια μὲ προσωπικὰ καὶ συμφεροντολογικὰ ζητήματα, μὲ μικροεγωϊσμούς καὶ φιλοδοξίες. Τέτοιες διαθέσεις κί' ἐπιδιώξεις ὑψώνουν τεῖχος ἀπροσπέλαστο μέσα στοὺς κόλπους τῆς οἰκογένειας. Κί' εἶναι δυστύχημα πὼς καὶ σ' αὐτὸ τό σημεῖο χωλαίνει καὶ σήμερα τρομερά. Κί' ἀλλοίμονο! ἢ διχόνοια ὀδηγεῖ στὴν ἐξόντωση καὶ τραυματίζει θανάσιμα τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ, τὴν εὐτυχία τοῦ σπιτιοῦ.

Γι' αὐτὸ στ' ἀναθρεμμένα χριστιανικὰ παιδιὰ ἡ ὁμόνοια διακρίνει ὅλες τὶς κινήσεις κί' ἐκδηλώσεις τους. Κί' ἔτσι πάντα εἶναι ἀγαπημένα. Ὁ ἓνας ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἄλλου. Ἔχουν ἐνταφίασει τὸ ἄθλιο ὑλικὸ συμφέρον. Καὶ ἐλεύθεροι κί' ἀδέσμευτοι, μὲ τὴν ἰδανικὴ ἀδελφικὴ ἀγάπη ὀδηγὸ, φθάνουν καὶ στὴν τελειωτικὴ αὐτοθυσία — πολλὰς φορὰς — προκειμένου νὰ ἐξυπηρετηθῇ ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφή. Ἡ ἀλληλοεκτίμηση, ὁ σεβασμὸς, ἡ κατανόηση, διατηροῦν σ' ἐπίπεδο ὑψηλὸ τὶς ἀδελφικὰς σχέσεις καὶ ἀποδείχνουν τὴν οἰκογένειά τους, σὰν μιὰ μικρὴ ἰδεώδη καὶ ὑπέροχη κοινωνία.

Πόσο σοφὰ ὁ ψαλμωδὸς ἔψαλλε αὐτὴ τὴν ἀδελφικὴ ἀλληλεγγύη καὶ τὴν ὠραία καὶ χαρούμενη ζωὴ μέσα στὴν οἰκογένεια, πού τὴ συγκροτοῦν ἐκτὸς ἀπ' τοὺς θεοφοβούμενους γονεῖς κί' ἀδέλφια μονιασμένα, ἐκλεκτὰ καὶ φωτισμένα! «Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό;... ἐκεῖ ἐνετείλατο Κύριος τὴν εὐλογίαν, ζώην ἕως τοῦ αἰῶνος» (Ψαλμ. ρλβ', 1,3). «Ἄλλως τε «ἀδελφὸς ὑπ' ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὑψηλὴ καὶ ὄχυρά, ἰσχύει δ' ὥσπερ θεμελιωμένον βασιλεῖον».

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ὁ Ρῶσος συγγραφέας Παστερνάκ, πού τιμήθηκε τελευταῖα μὲ τὸ βραβεῖο Νόμπελ, εἶπε τούτα τὰ χαρακτηριστικὰ

λόγια: «Εἶναι σύνηθες νὰ λέμε πὼς τὸ μέλλον ἀνήκει στὰ παιδιά μας. Ἄλλὰ τὸ γεγονός παραμένει πὼς ἀνήκει σὲ μᾶς. Ἄπὸ τὸ τί κάνομε σήμερα, θὰ ἐξαρτηθῆ ἡ πορεία τοῦ κόσμου».

Καὶ πραγματικά. Ἡ μικρὴ Κοινωνία, πού λέγεται οἰκογένεια, ἔχει βέβαια δηλητηριασθῆ ἀπ' τὴν ἀπιστία καὶ τὸ σύγχρονο ὑλιστικὸ πνεῦμα τοῦ εὐδαιμονισμοῦ. Στηρίζει τὴν εὐχυχία τῆς ἀποκλειστικὰ στὸν πλοῦτο, τ' ἄφθονα μέσα, τὶς ἀτέλειωτες διασκεδάσεις, καὶ σ' ὄλες τὶς ὑποπτές χαρὲς καὶ ἀνιέρεις ἱκανοποιήσεις, πού ὄλα γενικὰ τὰ ἰσοπεδώνουν. Ἔτσι ἐπέρχεται ἡ ἀποσύνθεση τῆς σημερινῆς οἰκογένειας. Καὶ συνταράσσεται ὀλόκληρη ἀπὸ βίαιες σκηνές, θορυβώδεις ἐκδηλώσεις, κατάρεις, ὕβρεις. Καὶ παρουσιάζει θέαμα μάχης. Τελευταία διαλύεται καὶ καταστρέφεται! Ἔτσι δημιουργεῖ κίνδυνο γιὰ τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἔθνους, — κάθε Ἔθνος — ἀφοῦ ὑποσκάπονται τὰ θεμέλια του κι' ἀπογυμνώνεται ἀπὸ κάθε ἠθικὴ δύναμη. Ἄλλ' «οἱ λαοὶ — εἶπε κάποιος σοφὸς — γεννιῶνται ἀπ' τὶς οἰκογένειες καὶ καταστρέφονται μαζί μὲ τὶς οἰκογένειες».

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, χρειάζεται μεγάλη — ἰδιαίτερη προσοχὴ νὰ δειχθῆ ἀπ' ὄλους γενικὰ γιὰ τὴ θεραπεία τῆς ἄρρωστης οἰκογένειας. Ἡ κρίσις πού περνᾷ πρέπει ν' ἀντιμετωπισθῆ μ' ἀποφασιστικότητά. Καὶ μάλιστα θάλεγα πὼς τὸ ζήτημα αὐτῆς τῆς ἐξυγιάνσεως καὶ ἀνορθώσεως εἶναι ζήτημα μητέρων, πού πρέπει νὰ φωτισθοῦν καὶ νὰ σταθοῦν στὸ ὕψος τους. Ἄλλὰ κι' ἡ προσοχὴ τοῦ οἰκογενειάρχου πρέπει νὰ εἶναι ἀμείωτη, γιὰ νὰ διατηρῆ σὲ ἀδιάπτωτη ὑγεία τὸ βίον τῆς οἰκογένειάς του.

Δεδομένου δ' ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐκήρυξε τὴν ἱερότητα τῆς οἰκογένειας· κι' ἐπειδὴ ἡ σωτήρια διδασκαλία Του τὴν ἀνύψωσε καὶ τὴν καθάγασε, εἶναι δίκαιο καὶ συγχρόνως ἀπαραίτητο οἱ Ἕλληνες γονεῖς — ἰδιαίτερα — νὰ δώσουν τὴν προσήκουσα θέση στὸ Χριστό. Ὡστε Αὐτὸς νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἄρρωστη οἰκογενειακὴ ζωὴ. Κι' Ἐκεῖνος στὸ ἐξῆς νὰ κυβερνᾷ τὴν οἰκογένεια. Γιὰ ν' ἀνυψωθῆ ἠθικά. Νὰ γεμίσῃ χάρι καὶ εὐλογία Θεοῦ. Νὰ γίνῃ ζωὴ ἀληθινῆς χαρᾶς καὶ ἰδανικῆς εὐτυχίας.

(Τέλος)

Ἄρχ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
Ἵδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι - Τηλ. 227.689.

Ένα ἔθνικὸ προσκύνημα

ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΣΤΡΟΣ ΟΠΟΥ ΣΥΝΗΛΘΕ Η Β' ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΥ ΞΑΝΑΖΩΝΤΑΝΕΥΕΙ ΣΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΑΡΓΟΛΙΚΟΥ

Τὸ χωριὸ μὲ τὴν ἀλύγιστη ἑλληνικὴ ψυχὴ

Μιά Κυριακάτικη ἐξόρμησις κι' ἓνα προσκύνημα ἔθνικόν μαζί, αὐτὴν τὴν ἐκδήλωσιν εἶχε τὸ ξεκίνημα μιᾶς ὁμάδος ἀνθρώπων ποὺ ἀφῆκαν ἓνα πρωὶ τῆς Κυριακῆς τὴν πρωτεύουσα μὲ κατεύθυνσι τὴν Πελοπόννησο. Ἦταν ἡ ὁμάς αὐτὴ παλαιοὶ ἀπόφοιτοὶ ἑνὸς ἀπὸ τὰ μεγάλα γυμνάσια τῆς Πόλης, τοῦ Ζωγραφείου τοῦ Πέραν. Γαλουχημένοι μὲ νάματα ἑλληνοχριστιανικά οἱ ἀπόφοιτοὶ αὐτοὶ ποὺ ἡ ἔθνικὴ συμφορὰ τοὺς συνέκέντρωσε στὴν ἐλεύθερη πατρίδα τους τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔπαυσαν νὰ κλείουν μέσα τους τὴν Ἑλλάδα μαζί μὲ ἀναμνήσεις ὠραῖες καὶ συγκινητικὲς ἢ κάθε μιὰ τῶν ὁποίων ἐστάθηκε στὴν νεανικὴ τους ἡλικία καὶ ἓνας κόσμος δικὸς τους ἀλησμόνητος. Μιὰ δευτέρη μητέρα τροφὸς τὸ Ζωγράφειο. Καὶ τώρα ποὺ ἡ θύελλα ἐξέσπασε ἄγρια ἐναντίον τῆς σχολικῆς ἐκδηλώσεως καὶ ζωῆς τῆς χριστιανικῆς πόλεως οἱ κόσμοι αὐτοὶ οἱ δημιουργημένοι στὰ μαθητικὰ χρόνια τῶν ἀποφοίτων αὐτῶν ὑψωνόταν σὰν ἓνας δυνατὸς παλμὸς ποὺ ἀγκαλιάζει καὶ συγκινεῖ. Μ' αὐτὸν τὸν παλμὸ καὶ τὸ ξεκίνημα τῆς ὁμάδος τῶν ἀποφοίτων τοῦ Ζωγραφείου γιὰ τὴν ἐπίσκεψιν καὶ τὸ προσκύνημα πρὸς τὸ παράλιον Ἴαστρος ποὺ ἀπλώνεται στὴν ἀκρογιαλιά τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου. Ἀπόφοιτοὶ τοῦ γυμνασίου αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς δοκιμάζουμε ἓνα πλῆθος συγκινήσεων στὸ ἀγκάλιασμα πολλῶν ἀναμνήσεών μας. Χτυποῦσαν οἱ καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν τὴν ὥρα αὐτὴ τοῦ ξεκινήματός μας. Κυριακὴ τῆς Σαμαρείτιδος. Ἡ σκέψις μας ἄθελα γυρίζει πίσω πρὸς τὸ τελευταῖο ταξεῖδι μας στὴν ἁγία πόλιν, τὰ Ἱεροσόλυμα. Καθὼς κατεβαίναμε ἀπὸ τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν ἐπιστρέφοντας στὴν ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου διέκοψε τὴν εὐλαβικὴν μας ἔκστασιν ὁ Ἰορδανὸς ὀρθόδοξος ὁδηγὸς τοῦ αὐτοκινήτου μας. Στὸ βάθος, μᾶς λέγει ἔτσι ξαφνικά, εἶναι ἡ Σαμάρεια καὶ πιο πέρα τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβου. Ὅλη ἡ εἰκόνα τῆς συναντήσεως τοῦ Θεοῦ Λυτρωτῆ μὲ τὴν Σαμαρείτιδα γυναῖκα ζωντάνεψε εἰς τὴν μνήμη μας. Καὶ ὡσὰν νὰ ἀντηχοῦσαν στὰ αὐτιά μας τὰ θεῖα λόγια τοῦ Διδασκάλου πρὸς τὴν ἀμαρτωλὴ πολύγαμην γυναῖκα ἀπὸ τὴν Σαμάρεια. Ἡ εἰκόνα αὐτὴ φευγαλέα ἐξαφανίζεται

μπροστά στην εικόνα τῆς ἑλληνικῆς φύσεως πού ἀγκαλιάζουμε καθὼς περνᾶμε τὴν ἑλληνικὴ Κυανῆ Ἀκτὴ, τὴν Κινέτα, καὶ ἀντικρύζουμε τὴν περιοχὴ τῆς Κορίνθου. Πηγὴ συγκινήσεως ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς ἡ πόλις αὐτὴ πού ἀποτελεῖ τὸ μεγάλο προθάλαμο τῆς Πελοποννήσου. Ἡ ἀρχαία ἱστορία τῆς μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐρειπίων τῆς, μὲ τὴν ἀκρόπολιν τῆς τὴν Ἀκροκόρινθο, ζωντανεῖ στὴ μνήμη μας μιὰ μεγάλη ζωὴ γεμάτη πολιτισμὸ καὶ μορφές διάφορες πού τὸ πέρασμά τους ἐσημείωσε σταθμούς. Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ κατόπιν καθὼς μπερδεύεται μὲ τὴν καθαρῶς ἑλληνικὴ προβάλλει μέσα σ' ἓνα φωτοβόλο πλαίσιο πού ἡ ἀκτινοβολία του καταυγάζει τὴν ψυχὴ μας. Ἀκοῦμε στὸ πέρασμα νὰ σημαίνει ἡ καμπάνα τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Παύλου. Ἡ μορφή τοῦ μεγάλου ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν καὶ κήρυκος τοῦ χριστιανικοῦ Εὐαγγελίου πλανᾶται σ' ὀλόκληρο τὴν πόλι μὲ τὴν χριστιανικὴ ἀκατάλυτη ψυχὴ τὴν θεμελιωμένη ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιστολογραφικὴ ἐπικοινωνία τοῦ μαθητοῦ μὲ τὸν πληθυσμὸ τῆς πόλεως. Ἡ ὁμάδα τῶν ἐκδρομέων τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου τῆς Πόλης τηρεῖ αὐθόρμητα δύο λεπτὰ εὐλαβικῆς σιγῆς· βλέπουν μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς των οἱ ἀπόφοιτοι ὅ,τι εἶχαν διδαχθῆ στὸ μεγάλο σχολεῖο των. Αἰσθάνονται μὲ πόση εὐλάβεια πρὸς τὴν θρησκεία ἦταν συνυφασμένη καὶ ἡ μακροχρόνια ἐκπαίδευσίς των στὰ γράμματα. Φάρος φωτεινὸς μὲ πολλαπλές ἀκτινοβολίες τὸ ὁμογενὲς αὐτὸ Ἴδρυμα πού ἐκτίσθηκε ἀπὸ τὴν εὐγενῆ πατριωτικὴ γενναιοδωρία ἑνὸς μεγάλου Ἑπειρώτου εὐεργέτη, τοῦ Χρήστου Ζωγράφου. Βέβηλοι καὶ τυμβωρύχοι οἱ σημερινοὶ κυβερνητὲς τῆς Τουρκίας ζητοῦν νὰ κατασπιλώσουν τὴν μνήμην καὶ τὴν γενναιοδωρία τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου ζητοῦντες πληροφορίες περὶ τοῦ μεγάλου φιλομούσου ἀνθρώπου πού διέθεσε τὸ χρῆμα γιὰ τὴν ἀνέγερσι τοῦ Ἰδρύματος αὐτοῦ τοῦ Πέραν.

Ἀφίνομε πίσω μας τὴν περιοχὴ τῆς Κορίνθου καὶ πῆγαμε μὲ τὶς ἐθνικὲς καὶ χριστιανικὲς ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸ πέρασμά μας γιὰ νὰ ἀγκαλιάσουμε τὸ θέαμα, τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴν ἱστορία τοῦ πελοποννησιακοῦ τοπίου πού ὀδηγεῖ στὸν τόπο τῆς ἐπισκέψεως καὶ παραμονῆς μας. Πλῆθος ἱστορικῶν γεγονότων ὁ δρόμος πού διασχίζουμε μὲ κατεύθυνσι τὸ Ἄστρος. Τὸ Δερβενάκι μὲ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Κολοκοτρώνη στὸ βάθος μᾶς θυμίζει τὴν συντριβὴ τοῦ Δράμαλη καὶ τὸν ἥρωισμό τοῦ γενναίου στρατηγοῦ τοῦ Μωρηᾶ καὶ τῶν ἀνδρῶν του. Ὁ Ἀργολικὸς

κόλπος άπλώνεται μπροστά μας ύστερα άπό τὸ πέρασμά μας άπό τὴν ἱστορικὴ πόλι τῶν Δαναῶν, τὸ Ἄργος. Ἄριστερά μας ψηλά οἱ Μυκῆνες μὲ τὰ ἴχνη ἑνὸς πολιτισμοῦ των καὶ μὲ τὴν ἱστορία τῶν Ἀτρειδῶν. Τὸ Ἄστρος χτισμένο τὸ χίλια ὀκτακόσια εἴκοσι ἕνα στάθηκε γιὰ πολὺ χρόνον ἕνα μικρὸ χωριὸ ἄγνωστο. Ἐνδιαφέρον προκαλοῦσε ἡ γραφικότης του καὶ ἡ ὁμορφιὰ τῶν γειτονικῶν του χωριῶν τοῦ Ἄη Γιάννη, τοῦ Ἑλληνικοῦ, τοῦ Ξηροπήγαδου καὶ τῶν γύρω μονῶν. Ἄπο τὸ 1823 τὸ ἄγνωστο χωριὸ τοῦ Ἀργολικοῦ μπῆκε εἰς τὴν νεώτερη ἱστορία τοῦ ἔθνους. Ἐκεῖ συνεκροτήθη ἡ Β' Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη. Ἀγῶνες σφοδροὶ προηγήθηκαν γιὰ τὴν ἐπιλογὴ τοῦ Ἄστρους ὡς τόπου τῆς Συνελεύσεως. Ὁ στρατιωτικὸς κόσμος ἀντιπροσωπευόμενος ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνη καὶ τὸν Ὑψηλάντη εἶχε ταχθῆ ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως νὰ ὀρισθῆ ὡς τόπος τῆς Συνελεύσεως τὸ Ναύπλιον, ὅπου ὁ στρατάρχης εἶχε διορίσει ὡς φρούραρχον τὸν Πλαπούταν. Ἀλλὰ ἡ πόλις ἦταν ὠχυρωμένη καὶ τὸ ἀντίπαλον κόμμα φοβότανε νὰ συνέλθῃ ἐκεῖ καὶ ἐπροτίμησε τὸ Ἄστρος. Ἡ προτίμησις αὐτὴ ὑπερίσχυσε. Ὡς τόπος συνεδριῶν ὠρίσθησαν δύο μικρὰ πλησιον χωριὰ τὰ Αἰγιανήτικα Καλύβια καὶ τὰ Μελιγγιάτικα, ὅπου καὶ ἐγκατεστάθησαν οἱ πληρεξούσιοι κατὰ τὶς δύο φατρίες τους. Καὶ γι' αὐτὸ αἱ πράξεις τῆς Β' Συνελεύσεως πολλὰς φορὰς ἀνέγραφον ὡς τόπον συγκεντρώσεων ὄχι τὸ Ἄστρος ἀλλὰ τὰ Καλύβια. Ἡ πρώτη συνέλευσις συνεκροτήθη σ' ἕνα περιβόλι παρὰ τὰ Καλύβια. Στὴ συνεδρία αὐτὴ ἐξελέγη πρόεδρος ὁ Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ἀντιπρόεδρος ὁ ἐπίσκοπος Βρεσθῆνης Θεοδώρητος, ἀρχιγραμματεὺς ὁ Θ. Νέγρης καὶ φρούραρχος ὁ Γιατρᾶκος. Στὶς δέκα Ἀπριλίου τοῦ 1823 ἐτερματίζοντο αἱ ἐργασίαι τῆς Β' Συνελεύσεως μὲ τὴν ἐγκρισιν μιᾶς ἐκτενοῦς διακηρύξεως πρὸς τὸν ξένον πολιτισμένον κόσμον, διὰ τῆς ὁποίας ἐζητεῖτο ἡ ἠθικὴ ἀρωγὴ του γιὰ νὰ δυνηθῆ ἡ ἐλευθερομένη Ἑλλὰς ν' ἀνακτήσῃ τὰ φῶτα τῶν προγόνων της καὶ ρυθμισθῆ σύμφωνα πρὸς τοὺς ὀργανισμοὺς τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης ἔθνῶν.

Ἡ ἱστορικὴ κωμόπολις, ὅσο καὶ ἂν ἐπέρασαν χρόνια καὶ ἄλλαξε ἡ μορφή τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδος, δὲν ἔπαυσε ὡς τόσο νὰ εἶναι ἕνα μικρὸ γραφικὸ χωριὸ μὲ ἀλύγιστη τὴν ἑλληνικὴ του ψυχὴ. Παντοῦ πλανᾶται στὸ Ἄστρος ἡ παλιὰ του ἱστορία. Ὁ τουρισμὸς δὲν περιέλαβε τοῦτο στὸ πρόγραμμα τῶν ἐξωραϊσμῶν καὶ μεταρρυθμίσεών του.

Ἀπὸ τὸν καιρὸ τῶν διωγμῶν

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΗ

Οἱ δυὸ αὐτοὶ καλλίνικοι μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ — γιὸς καὶ μητέρα — ἔλαμψαν στὰ ἑωθινὰ χρόνια τοῦ χριστιανισμοῦ, δηλαδή κατὰ τὸν Β' αἰῶνα.

Τὸ συναξάρι τοὺς ἱστορεῖ τὰ ἑξῆς.

Ὁ Θεόδωρος ἦταν ἕνας ὁμορφος καὶ γενναῖος νέος καὶ ζοῦσε στὴν πόλι Πέργη, τὴν πρωτεύουσα τῆς Παμφυλίας (Μ. Ἀσία). Τὴν πόλι αὐτή, ποὺ ἀπεῖχε δώδεκα μίλια ἀπὸ τὸν κόλπο τῆς ἐπαρχίας κι' εἶχε θαυμασιό λιμάνι στὴ δεξιὰ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Κήστρου, τὴν εἶχε ἐπισκεφθῆ κατὰ τὴν πρώτη ἀποστολικὴ περιοδεία τοῦ ὁ θεῖος Παῦλος, ὅπως ἀναφέρουν οἱ Πράξεις (ιγ' 13 κ. ἑξ.).

Ὁ Θεόδωρος πίστευε φλογερὰ στὸν Χριστὸ κι' ἦταν ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ ζωντανὰ καὶ ζηλευτὰ μέλη τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας. Ἐξ αἰτίας, λοιπόν, τῆς πίστεώς του, ἡ ρωμαϊκὴ ἐξουσία τὸν

Σκαρφαλωμένο πάντοτε τὸ χωριὸ ἐπάνω στὰ ὑψώματα ποὺ τὰ φλοῦν τὰ κύματα τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου. Ἡ ἀκρογιαλιά ἐγκαταλελειμμένη ἴσως ἀλλὰ περιζήτητη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἐκδρομῶν. Τὰ λίγα μικρομάγαζα τῆς ποὺ μόλις ἀρκοῦσαν νὰ περιποιηθοῦν τοὺς ξένους ἐπισκέπτες τοὺς φιλόξενα. Ἀπὸ ἕνα παραλιακὸ μικρομάγαζο ἡ ὁμάς τῶν παληῶν ἀποφοίτων τῆς Πόλης, τοῦ Ζωγραφείου, ἀγκαλιάζει τὸ ὄραμα τῆς ζωγραφιάς ποὺ ἀπλώνεται στὰ γύρω ὑψώματα ποὺ ὀλοένα καὶ τὰ χαϊδεύει τὸ κῦμα καὶ ἡ ἱστορία τῆς μικρῆς αὐτῆς πολιτείας προβάλλεται μέσα σ' ἕνα φευγαλέο φωτεινὸ ὀραματισμὸ καὶ γίνεται ἕνας συγκλονιστικὸς κόσμος. Μέσα σὲ ἕνα γρήγορο ἐκστασιασμὸ καὶ σὲ μιὰ φευγαλέα ψυχικὴ ἀνάτασι περνοῦν βιαστικά καὶ χάνονται μέσα στὸ ἔθνικὸ ἄπειρο οἱ μορφῆς τῶν γενναίων πολεμιστῶν ποὺ μὲ τὴν ἐπανάστασι καὶ τὸν ἠρωϊσμὸ τοὺς ἐδραΐωσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος.

Καθὼς τὸ βράδυ ἀφίνομε πίσω τὸ Ἄστρος περνῶντας ἀπὸ ἄλλη πελοποννησιακὴ διαδρομὴ γιὰ τὴν ἐπιστροφή μας πρὸς τὴν μεγάλην πρωτεύουσα ὡσάν νὰ αἰσθανώμεθα συνοδοιπόρους μας τοὺς πρωτομάρτυρας καὶ τοὺς ἡμῶς ποὺ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ Ἄστρος καὶ ἐσκόρπισαν στὴν Β' Συνέλευσι τῶν Ἑλλήνων τὴν πατριωτικὴν τοὺς ἀκτινοβολία.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

συνέλαβε και καταδικάστηκε να καή ζωντανός πάνω σε μιὰ μεγάλη σχάρα.

“Όταν, όμως, τὸν τοποθέτησαν πάνω σ’ αὐτὴ κι’ ἀναψαν ἀπὸ κάτω τὴν πυρὰ, ἔγινε ξαφνικά ἕνας σεισμός.

Ἡ γῆ σχίσθηκε τότε στὰ δύο, στὸ μέρος ἐκεῖνο, κι’ ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς ξεπήδησε ἄφθονο νερό, ποὺ ἔσβυσε τὴ φωτιά.

Ἦταν καταφάνερα μιὰ θεῖα ἐπέμβασις, ποὺ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωσι στοὺς εἰδωλολάτρες, ἐνῶ οἱ πιστοὶ δόξασαν γι’ αὐτὴ τὸν παντοδύναμο Κύριο. Ὁ πιὸ ἐπίσημος, μάλιστα, ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες, ὁ ἱερέας τῆς Ἀρτέμιδος, στὴν ὁποία, ἀπὸ τὰ πιὸ ἀρχαῖα χρόνια, ἦταν ἀφιερωμένη ἢ πόλις, ὁ Διόσκορος, συγκλονίσθηκε τόσο ἀπὸ τὸ γεγονός, ὥστε ἔγινε χριστιανός. Ἡ διάνοια κι’ ἡ καρδιά του φωτίσθηκαν ἀπὸ τὴν ἀλήθεια και καθὼς ἦταν ἀνθρωπος μὲ καλὴ προαίρεσι δὲν ἀντιστάθηκε στὴ χάρι.

Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα στάθηκε δεινὸ πλῆγμα γιὰ τοὺς εἰδωλολάτρες. Κι’ ὁ ἑπαρχος, βλέποντας τί κίνδυνος ὑπῆρχε νὰ ἐπιδράσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ Διοσκόρου στὸν πολὺ κόσμον, προσπάθησε μὲ κάθε μέσο νὰ τὸν μεταπείσῃ. Ἀλλὰ ὅλα του τὰ ἐπιχειρήματα κι’ ὅλες οἱ φοβέρες του πῆγαν τοῦ κάκου. Ὁ λίγο πρὶν πνευματικὸς ἡγέτης τῶν εἰδωλολατρῶν τῆς Πέργης ἔμεινε ἀμετάθετος στὴν ἀληθινὴ πίστι. Ἔτσι, ὁ ἑπαρχος, στὸ τέλος, μὴν ἔχοντας τί ἄλλο νὰ κάνῃ, πρόσταξε νὰ τὸν ὀδηγήσουν στὸν δῆμιον.

Στὸ μεταξύ, φύλαγε τὸν Θεόδωρον στὸ δεσμωτήριον, πασχίζοντας νὰ σκεφθῆ κανένα ἐξευτελιστικὸν τρόπο γιὰ νὰ τὸν θανατώσῃ κι’ ἔτσι νὰ ἀμβλύνη τὴν ἐντύπωσι, ποὺ εἶχε προκαλέσει ἢ κατὰ θεῖα οἰκονομία διάσωσις του ἀπὸ τὴν πυρὰ.

Ἐνα ἀπόγευμα, ὁ δεσμοφύλακας ἀνάγγειλε στὸν Ἅγιον, ὅτι εἶχε ἔρθει μιὰ ἠλικιωμένη γυναῖκα και ζητοῦσε νὰ τὸν δῆ. Ὅταν, ὕστερα ἀπὸ λίγο, ἡ γυναῖκα αὐτὴ φάνηκε μπροστά του, ὁ Θεόδωρος σάστισε. Δὲν ἦταν ἄλλη ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του μητέρα, τὴ Φιλίππη, ποὺ, πρὶν ἀπὸ κάμποσα χρόνια, τὴν εἶχαν πάρει μαζί τους κάποιοι ληστές, ὅταν εἶχαν ἐπιτεθῆ στὸ χτήμα τους.

Μάνα και γιὸς, ποὺ τόσο καιρὸ ἦταν χαμένοι ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, ἀγκαλιάσθηκαν και φιλήθηκαν.

Ἡ συνάντησις τους, όμως, αὐτὴ ἦταν στ’ ἀλήθεια ἕνα εὐτυχισμένο γεγονός; Ἡ Φιλίππη εὔρισκε τὸ λατρευτὸ τῆς παιδι

στό κατώφλι τοῦ θανάτου. Τὸ εἶχε βρῆ, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐπακο-
λουθήσῃ ἕνας χωρισμὸς πολὺ πιὸ σκληρὸς ἀπὸ τὸν πρῶτο.

Ἐκ τῆς μέρας ἐν μέραις, ἀπὸ ὧρα ἐν ὧραις, ὁ Θεόδωρος θ' ἀν-
τιμετώπιζε τὴν ὀριστικὴ ἀπόσπασί ἀπ' ὅλα ὅσα τὸν συνέδεαν
μ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον. Θὰ περνοῦσε ἀπὸ τὴν πρόσκαιρη, τὴ
φθαρτὴ, τὴ γῆϊνη πατρίδα εἰς τὴν αἰώνια, τὴν οὐράνια.

Ἡ Φιλίππη, ὅμως, δὲν ἦταν λιγώτερο πιστὴ καὶ φωτι-
σμένη ψυχὴ ἀπ' ὅ,τι ὁ ἀκριβὸς γυιὸς τῆς. Ἐναντί, λοιπόν, νὰ
τοῦ ἐκδηλώσῃ τὸν πόνον τῆς γι' αὐτὸ πού ἐμελλε νὰ συμβῆ,
τὸν προέτρεψε, σὰν πραγματικὴ χριστιανὴ μητέρα, νὰ μείνῃ
σταθερὸς εἰς τὴν πίστιν τοῦ καὶ ν' ἀψηφήσῃ τὸν μαρτυρικὸ θά-
νατον.

Ὅταν ὁ ἑπαρχὸς πληροφορήθηκε τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Φι-
λίππης εἰς τὸ παιδί τῆς, ἔτριψε τὰ χεῖρα του ἀπὸ χαρὰ. Ἦταν
ἕνα ἀνέλπιστον γεγονός. Ἐκάνε τὴ σκέψιν, τὴν κάθε ἄλλο παρά
ἀβάσιμη, σύμφωνα μὲ τὴ λογικὴν, ὅτι θὰ μπορούσε νὰ χρησι-
μοποιήσῃ τὴ στοργὴν αὐτῆς τῆς μητέρας σὰν ὄργανον γιὰ νὰ
κλονίσῃ μὲ τὴ μεσολάβησί τῆς τὸν Θεόδωρον.

Τὴ φώναξε, λοιπόν, μπροστὰ του καὶ μὲ πλανερὰ λό-
για προσπάθησε νὰ τὴν κἀνῃ νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἐπιρροήν τῆς,
ὥστε ὁ νέος ν' ἀπαρνηθῇ τὸν Χριστόν.

Ἡ Φιλίππη, ὅπως, τοῦ ἀποκρίθηκε:

— Ἄγαπῶ τὸ παιδί μου ὅσον τίποτε εἰς τὸν κόσμον. Γι' αὐτό,
δὲν θὰ τοῦ κἀνω τὸ κακόν, πού μοῦ ζητᾷς. Τί μεγαλύτερον κακόν
θὰ μπορούσε νὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ τὸ νὰ στερήσω τὸν Θεόδωρον
ἀπὸ τὴ δόξαν τοῦ μαρτυρίου;

— Ξέρεις τί πρόκειται νὰ τοῦ κἀνω; τῆς εἶπε ὠργισμένος
ὁ ἑπαρχὸς. Θὰ τὸν θανατώσω μὲ σταύρωσιν.

— Δὲν λυπᾶμαι, ἀλλὰ χαίρω περισσότερο, ἀκούοντας αὐτὴν
τὴ λεπτομέρεια, ἀπάντησε ἡ γενναία χριστιανὴ μητέρα. Ὁ
γυιὸς μου, λοιπόν, θ' ἀξιώθῃ νὰ πεθάνῃ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον
πού πέθανε κι' ὁ Ἰησοῦς.

Καὶ σένα, ὅμως, δὲν θὰ σ' ἀφήσω, συνέχισε ὁ ἑπαρχὸς.
Θὰ σε ἀποκεφαλίσω.

— Εὐχαριστῶ καὶ γι' αὐτό, εἶπε ἡ Φιλίππη. Θὰ ἔχω ἔτσι
τὴ μακάρια χαρὰ νὰ συνοδέψω τὸ παιδί μου εἰς τὸν παράδεισον
καὶ νὰ ἐγκατασταθῶ εἰς τὴν οὐράνια πατρίδα μαζί του.

Ὁ ἑπαρχὸς ἐκπλήρωσε καὶ τὰς δυὸ ἀπειλὰς του. Ἡ Φιλίππη
ἀποκεφαλίσθη. Κι' ὁ Θεόδωρος ὠδηγήθη εἰς τὸν σταυρόν.

“Όταν αντίκρυσε τὰ δυὸ δοκάρια, ὁ Ἅγιος γονάτισε καὶ πρόφερε μὲ κατάνυξι αὐτὰ τὰ λόγια:

— Χαίρε τίμιο σχῆμα, ἀπ’ ὅπου ξεπήγασε ἡ σωτηρία!

Ἡ ψυχὴ του πέταξε στοὺς οὐρανοὺς τὴν τρίτη μέρα. Σὲ ὄλο αὐτὸ τὸν καιρὸ καρφωμένο πάνω στὸν σταυρό, τὸ παλληκάρι τοῦ Χριστοῦ ὑπόμεινε καρτερικά, δοξάζοντας τὸν Κύριο γιὰ τὴν τιμὴ, ποῦ εἶχε λάβει.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀπὸ 6-5-64 ἕως 20-5-64 ἐχορηγήθησαν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἱ κάτωθι συντάξεις καὶ ἐφ’ ἅπαξ βοηθήματα:

Πρεσβυτέραν Πρεσβείαν Ν. Μακρυγιάννη, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος, γ’ μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 527. Ἐφ’ ἅπαξ δρχ. 15.554.

Πεσβιτέραν Πελαγίαν Στεφ. Ζαχαριουδάκη, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γορτύνης, δ’ μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 639. Ἐφ’ ἅπαξ δρχ. 22.120.

Αἰδεσιμ. Παπακωνσταντίνου ἢ Παπαπροκοπίου Ἰωάννην, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, δ’ μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1003. Ἐφ’ ἅπαξ δρχ. 21.291.

Αἰδεσιμ. Δημούλην Δημήτριον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, δ’ μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 851. Ἐφ’ ἅπαξ δρχ. 23.140.

Αἰδεσιμ. Δεκαβάλαν Νικόλαον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου, δ’ μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 927. Ἐφ’ ἅπαξ δρχ. 23.140.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεσιμ. Βαρδακώσταν Παναγ., Μεσοχώραν Στύρων Εὐβοίας. Ἐστάλησαν ζητηθέντα τεύχη καὶ ἐτακτοποιήθη ἡ διεύθυνσίς σας. Εὐχαριστοῦμεν.—Αἰδεσιμ. Μπακουλόπουον Νικόλαον, Πάτρας. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὰ ἀπὸ 1-1-64 κυκλοφορήσαντα τεύχη καὶ ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.—Ἱερὰν Μητρόπολιν Αἰτωλίας & Ἀκαρνανίας. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν τακτικὴν καὶ ἐγκαιρὴν ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν καθ’ ὑμᾶς ὑπηρετούντων ἐφημερίων.—Αἰδεσιμ. Παπαγεωργίου Ἀλέξανδρον, Πολυπλάτανον Φλωρίνης. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. Εὐχαριστοῦμεν.—Κύριον Ἰωάννην Κορναράκην, Ἀνώτ. Ἐκκλησ. Φροντιστήριον Θεσσαλονίκης. Ἐνεγράφητε ἀπὸ 30-3-64 καὶ στέλλομεν τακτικῶς τὰ τεύχη. Ἐὰν συνεπεῖα ταχυδρομικῆς ἀνωμαλίας δὲν περιῆλθον εἰς χεῖρας ὑμῶν τεύχη τινά, θὰ σᾶς τὰ ἀποστελωμεν ἅμα τῇ αἰτήσει σας εὐχαριστῶς.—Αἰδεσιμ. Ἀπόστολον Βασίλειον, Μελισσοχώρι Λαρίσης. Δυστυχῶς τὸ τεύχος 21 ποῦ ζητεῖτε δὲν ὑπάρχει, ἐξηντλήθη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους.—Αἰδεσιμ. Βορεινάκην Ἐμμ., Χαλέπαν Κρήτης. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.—Αἰδεσιμ. Καμπρήν Κ., Δελφοὶ Φωκίδος. Ἀπαντῶμεν εἰς ὑμᾶς δι’ ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς.—Ἱερὰν Μη-

τρόπολιν Χαλκίδος. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γνωρίσητε τὴν ἐπω-
 νυμίαν τοῦ Ἱ. Ναοῦ καὶ ταχυδρομικὴν διεύθυνσιν τῆς ἐνορίας Χρόνας Εὐ-
 βοίας διὰ νὰ ἀποστείλωμεν αὐτῇ τὸ περιοδικόν.—**Αἰδεσιμ.** Ἡλιάδην
 Βασίλειον, Μανδράκιον Κ. Πορροῦν Σερρών. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς
 τὴν διεύθυνσιν σας.—**Αἰδεσιμ.** Βλαχομηρτον Δημήτριον,
 Κλοκωτὸν Τρικιάλων. Ἐτακτοποιήθη ἡ διεύθυνσίς σας καὶ ἀπεστάλησαν εἰς
 ὑμᾶς τὰ ἀπὸ 1-1-64 τεύχη.—**Αἰδεσιμ.** Μαρκοῦσιν Ἰωάννην,
 Κορίτσα—Φουρνᾶ Εὐρυτανίας. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας ἐπληροφόρημεν τὸ
 πρῶτον περὶ τῆς ἐφημερίδας σας. Σῶς ἐνεγράψαμεν καὶ ἀπεστείλαμεν ἐκ τῶν
 ζητουμένων τευχῶν τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὸ ἀρχειόν μας.—**Αἰδεσιμ.** Ζεγ-
 γίνην Δημ., Κ. Φανάριον Πόρου Τροιζηνίας. Ἐνεγράφητε καὶ ἀπεστά-
 λησαν ὑμῖν τὰ ἀπὸ 1-1-64 τεύχη.—**Αἰδεσιμ.** Τσίρον Ἐλευθέ-
 ριον, Προσύμνην Ἄργους. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὸ ὄνομά σας. Εὐχα-
 ριστοῦμεν.—**Αἰδεσιμ.** Φίλιππον Γεωργόπουλον, Σκάλαν Σπάρ-
 τῆς. Βάσει τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας στοιχείων ἡ σύνταξις σας
 θὰ ἀνέλθῃ εἰς 1003 δρχ. καὶ τὸ ἐφ' ἅπαξ εἰς 23.000 δρχ., ἐὰν ἐξέλθῃτε
 τῆς ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας σας σήμερον ἐφ' ὅσον ἡ ὑπηρεσία σας ὑπῆρξε
 συνεχῆς. Τὴν 31-12-64 ἡ σύνταξις σας θὰ ἀνέλθῃ εἰς 1041 δρχ. Πάντως
 θεμελιῶται δικαίωμα συντάξεως σήμερον.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονί-
 κης, Παλαιοχριστιανικὰ παραδείγματα χριστιανικῶν ἀνδρῶν—οἰκογε-
 νειῶν.—**Φωτίου Κόντογλου**, Τί εἶνε ἡ Ὁρθοδοξία καὶ τί εἶναι ὁ Παπι-
 σμός.—**Θεοδότη Σπεράντσα**, Ὁ Θανάσιος Διάκος.—**Ἀρχιμ. Χριστοφό-
 ρου Ἀθ. Καλύβα**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ὀλιγοπι-
 στία.—**Ἀρχιμ. Προκ. Παπαθεοδώρου**, Πλειότερον καὶ καθαρότερον
 φῶς στὴν νεολαίαν μας.—**Φιλοθέου Ἀδολεσχίας** Μέρος τέταρτον. Ψυ-
 χωφελεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τοῦς Ἄριθμοῦς ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγά-
 ρεως.—**Ἀπόδ. Θεοδότη Σπεράντσα**.—**Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, Ἱε-
 ροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Οἰκογένεια.—**Βασ. Ἡλιάδη**, Ἱε-
 κίνημα πρὸς τὸ ἱστορικόν Ἄστρος ὅπου συνῆλθεν ἡ Β' Συνέλευσις τῶν
 Ἑλλήνων.—**Βασ. Μουστάκη**, Ἀπὸ τὸν καιρὸ τῶν διαγμῶν. Θεόδωρος
 καὶ Φιλίππη.—**Εἰδήσεις τοῦ TAKE**.—**Ἀλληλογραφία**.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαν-
 τήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων
 εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔρ-
 γον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν
 κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνα-
 νται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀπο-
 ριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα
 τῆς ἀλληλογραφίας.

Τύποις : Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα — ΤΣΙΡΩΝΗ — Τηλ. 533.805

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἱασωνίδου 22, Σούρμενα